KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ POŽIŪRIO Į KORUPCIJĄ BEI PREVENCIJOS PRIEMONES

TYRIMO ATASKAITA

UŽSAKOVAS: KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA

VYKDYTOJAS: KLAIPĖDOS VALSTYBINĖ KOLEGIJA

Klaipėda, 2022

Turinys

1. Tyrimo metodologija 3

2. Demografinės tyrimo dalyvių charakteristikos 5

3. Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupciją duomenų analizė 6

4. Klaipėdos rajono gyventojų kyšio davimo patirties duomenų analizė 14

5. Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į veiksmingas kovos su korupcija priemones ir būdus duomenų analizė 18

Išvados 23

Literatūra 26

Priedas. Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupciją bei korupcinę patirtį tyrimo klausimynas.

1. TYRIMO METODOLOGIJA

Klaipėdos rajono gyventojų požiūris į korupciją tiriamas nuo 2016 metų.

Tyrimo metodologija rengiama atsižvelgus į Valstybės įmonės Registrų centro Gyventojų registro centrinės bazės duomenis.

Tyrimo tikslas – ištirti Klaipėdos rajono gyventojų korupcinę patirtį, požiūrį į korupciją ir veiksmingus kovos su korupcija būdus bei priemones.

Tyrimo uždaviniai:

1. Ištirti Savivaldybės gyventojų požiūrį į korupciją.
2. Įvertinti respondentų korupcinę patirtį kreipiantis į Savivaldybės institucijas.
3. Nustatyti Savivaldybėje labiausiai korupcijos paveiktas sritis ir šių sričių pokyčius, lyginant gautus duomenis su 2020 metų atlikto tyrimo rezultatais.
4. Įvertinti respondentų požiūrį į korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumą.

Tiriamoji visuma (populiacija), vertinami parametrai, imtis

Tyrimo populiaciją sudaro 18 m. ir vyresni Klaipėdos rajono gyventojai (t. y. asmenys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta deklaruota Klaipėdos rajone).

Tyrimo populiacijos dydis – 61 271 Klaipėdos rajono nuolatiniai gyventojai. Toks gyventojų skaičius prognozuotas 2022 m. liepos 1 d. (informacijos šaltinis: *https://osp.stat.gov.lt/gyventojai1*).

Tyrimo dalyvių skaičius (imties dydis) apskaičiuotas taikant V. Panioto imties tūrio formulę, taip pat atsižvelgiant į tyrimo tikslą, tyrimo populiacijos savybes, siekiamų gauti duomenų tikslumą ir klausimyno charakteristikas (Kardelis, 2009; Bryman, 2016; Pallant, 2016 ir kt.) bei Klaipėdos rajono savivaldybės atliktų tyrimų patirtį.

Tiriamųjų imties dydis, kai tikimybė – 95 proc., o paklaida – 8 proc. – 150 tiriamųjų.

Tyrimo strategija ir etika

Duomenų rinkimo metodas – apklausa raštu.

Klaipėdos rajono gyventojų anketinė apklausa vykdyta naudojant iš anksto parengtą standartizuotą klausimyną, kuris sudarytas atsižvelgiant į Klaipėdos rajono savivaldybės rekomendacijas.

Tyrimas buvo atliekamas tiesioginiu ir nuotoliniu būdais 2022 m. spalio, lapkričio mėn. Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje.

Tiriamųjų atranka**:** respondentams atrinkti naudota netikimybinė kriterinė atranka. Klaipėdos rajono gyventojų pasirinkimą tyrimui lėmė amžius, socialinis statusas.

Tyrimo metu laikomasi tyrimo etikos principų: apsaugos, slaptumo (anonimiškumo ir konfidencialumo), geranoriškumo, universalumo, reikšmingumo, pagarbos asmens orumui, teisingumo bei teisės gauti tikslią informaciją (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008; Kardelis, 2009; May, 2011 ir kt.). Tyrimo etika numato šio tyrimo bendrai priimtinus dalykus (imties dydis, imties atranka, duomenų rinkimas, apibendrinimas ir kt.), kurie paskatino apsvarstyti visas tyrimo eigos alternatyvas, numatant jų stipriąsias ir silpnąsias puses bei pasirinkti tinkamiausią tyrimo eigą.

Kokybės kontrolė

Tyrimo kontrolė apima:

- vidinis tyrimo atlikimo patikrinimas: 100 proc. kontrolė (anketos užpildymo pilnumas, apklausos nuoseklumas);
- išorinis tyrimo atlikimo patikrinimas: apklausa vykdoma laikantis metodinių reikalavimų; nepažeistas respondentų atrankos principas;
- duomenų įvedimo kontrolė: tikrinama mažiausiai 20 proc. įvesto duomenų masyvo.

Tyrimo eiga. Tyrimo eigą lėmė siekis kiek įmanoma daugiau Klaipėdos rajono gyventojų informuoti apie vykdomą tyrimą ir pakviesti juos dalyvauti tyrime:

- Sukurtas elektroninis tyrimo klausimynas;

- Skelbimas apie Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupciją ir korupcinės patirties tyrimą buvo paskelbtas Klaipėdos rajono savivaldybės internetiniame puslapyje;
- Kvietimas dalyvauti tyrime bei pasidalinti informacija apie vykdomą tyrimą buvo du kartus išsiųstas Klaipėdos rajono savivaldybės seniūnams ir seniūnaičiams (106 adresai pateikti Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos internetiniame tinklapyje; siųsta spalio 17 ir 26 d.) bei viešųjų įstaigų e. pašto adresais (45 adresai; siųsta spalio 17 ir 26 d.);
- Kvietimas dalyvauti tyrime su elektronine anketos nuoroda buvo skelbiamas Klaipėdos valstybinės kolegijos socialiniuose tinkluose;
- Spalio 26 d. buvo vykdoma Klaipėdos rajono gyventojų tiesioginė apklausa Gargždų miete.

Anketinės apklausos duomenys analizuoti taikant socialiniams tyrimams skirtą programinį paketą SPSS.26.0. Klausimyno vidiniam patikimumui nustatyti buvo apskaičiuotas kiekvienos klausimų grupės Cronbach alfa koeficientas. Moksliniuose darbuose skalė laikoma patikima, kai Cronbach alfa koeficientas didesnis nei 0,7 (Pakalniškienė, 2012,). Taikyto klausimyno koeficientai yra iš intervalo nuo 0,655 iki 0,913, tai rodo aukštą vidinį skalės patikimumą.

1 lentelė. Klausimyno vidinio patikimumo rodikliai

Teiginių grupės	**Teiginių skaičius**	**Cronbach'o alfa koeficiento reikšmė**
Teiginiai, apibūdinantys korupcijos reiškinį	5	0,684
Korupcinės veiklos formos	9	0,913
Ar išvardinti veiksniai yra korupcijos paplitimo priežastys?	6	0,693
Kas daro įtaką korupcijos paplitimui?	6	0,691
Institucijos, kuriose korupcija yra paplitusi	11	0,861
Korupcijos prevencijos priemonės	6	0,655
Žinojimas apie korupcijos prevencijos priemones, kuriomis galima pasinaudoti susidūrus su korupcija	4	0,793

Grafinė analizė atlikta skaičiuokle Ms Excel. Atliekant duomenų analizę skaičiuotas atsakymų pasiskirstymas procentais, ranginiams kintamiesiems skaičiuotas vidurkis. Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp atskirų respondentų grupių nustatymui taikyti neparametriniai Kruskal Wallis ir Chi kvadrat kriterijai. Požymio skirstiniai skirtingose grupėse skiriasi reikšmingai, kai tikimybė p mažesnė už pasirinktą reikšmingumo lygmenį $\alpha=0,05$. Statistiškai reikšmingas skirtumas interpretuotinas taip: imtyje užfiksuotas didelis skirtumas, jog labai tikėtina, kad tai ne atsitiktinumas ir toks skirtumas egzistuoja ir visoje populiacijoje.

2. DEMOGRAFINĖS TYRIMO DALYVIŲ CHARAKTERISTIKOS

Tyrime dalyvavo 190 respondentų, tačiau 4 jų nurodė, kad gyvena ne Klaipėdos rajone, todėl į duomenų analizę jų atsakymai yra neįtraukti. Tolimesnėje analizėje naudota tyrimo imtis – 185 respondentai. Jų pasiskirstymas pagal demografinius požymius pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. Respondentų demografiniai duomenys, proc.

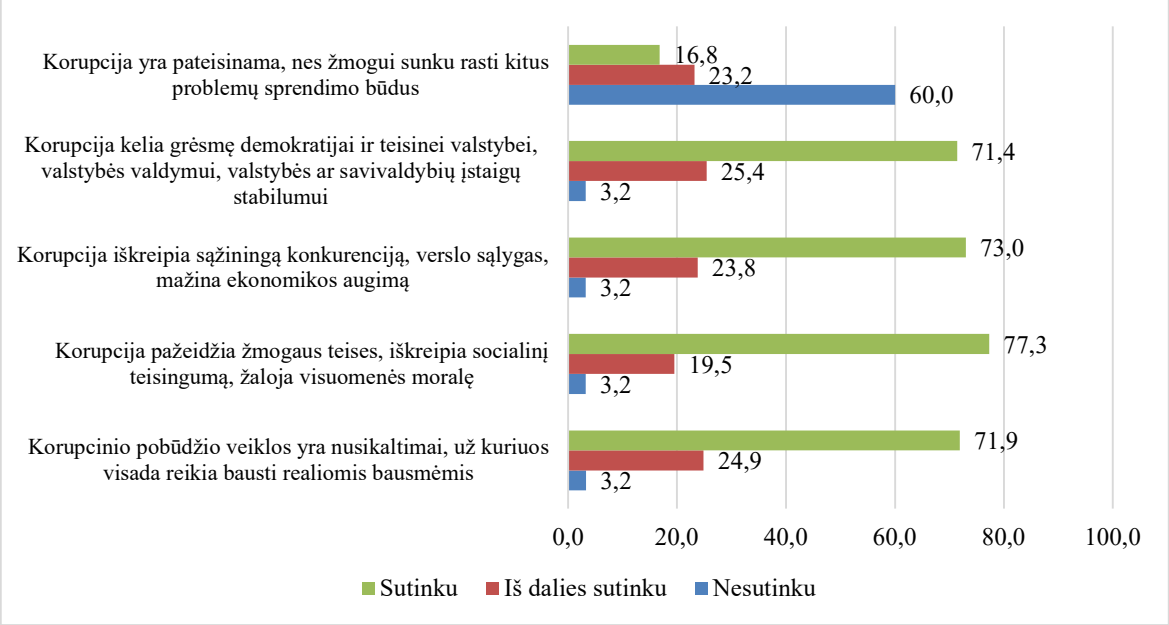
Kintamasis	Kategorijos	2020		2022	
		n	Proc.	n	Proc.
Lytis	Moteris	89	76,7	128	69,2
	Vyras	27	23,3	57	30,8
Socialinis statusas*	Mokausi/studijuoju	17	14,7	17	9,2
	Dirbu privačiame sektoriuje	38	32,8	42	22,7
	Dirbu viešajame sektoriuje	57	49,1	85	45,9
	Nedirbu	5	4,3	14	7,6
	Esu motinystės/tėvystės atostogose	2	1,7	4	2,2
	Esu pensijoje	9	7,8	27	14,6
	Kita	0	0	2	1,1
Amžius	18-29	21	18,1	29	15,7
	30-40	24	20,7	36	19,5
	41-51	36	31,0	38	20,5
	52-62	25	21,6	55	29,7
	63 ir vyresni	10	8,6	27	14,6

*Keturi respondentai pažymėjo daugiau nei vieną pasirinkimą, todėl procentų suma didesnė nei 100

Remiantis 2 lentelėje pateiktais duomenimis galima teigti, kad 2022 m. tyrime dalyvavo 69,2 proc. moterų ir 30,8 proc. vyrų. 45,9 proc. respondentų dirba viešajame sektoriuje, 22,7 proc. dirba privačiame sektoriuje, 14,6 proc. yra pensijoje, 9,2 proc. mokosi ar studijuoja. Aktyviausiai tyrime dalyvavo 52-62 m. amžiaus grupės respondentai (29,7); po penktadalį respondentų priklausė 41-51 m. (20,5 proc.) bei 30-40 m. (19,5 proc.) amžiaus grupėms; beveik po šeštadalį 18-29 m. (15,7 proc.) bei 63 ir vyresnių (14,6 proc.) amžiaus grupėms. Lyginant respondentų pasiskirstymą 2020 m. ir 2022 m. galima pastebėti, kad 2022 m. tyrime sudalyvavo daugiau vyrų bei vyriausios amžiaus grupės (63 ir daugiau) respondentų.

3. KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ POŽIŪRIO Į KORUPCIJĄ DUOMENŲ ANALIZĖ

Tiriant Klaipėdos rajono gyventojų požiūrį į korupciją, respondentams pateikti 5 teiginiai, kuriuos jie galėjo įvertinti 3 balų skalėje (1 – nesutinku; 2 – iš dalies sutinku; 3 – sutinku). Respondentų požiūrį atspindintys duomenys pateikti 2 paveiksle. Remiantis tyrimo rezultatais galima teigti, kad visumoje vyrauja neigiamas respondentų požiūris į korupciją. 77,3 proc. apklaustųjų sutinka, kad korupcija pažeidžia žmogaus teises, iškreipia socialinį teisingumą ir žaloja visuomenės moralę. 73 proc. tyrime dalyvavusių sutinka, kad korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas ir mažina ekonomikos augimą. 71,9 proc. tyrimo dalyvių mano, kad už korupcinio pobūdžio veiklas visada reikia bausti realiomis bausmėmis. Kiek mažiau tyrimo dalyvių sutinka, kad korupcija kelia grėsmę demokratijai ir valstybei (71,4 proc.). 16,8 proc. tyrimo dalyvių pateisina korupciją ir mano, kad žmogui sunku rasti kitą problemos sprendimo būdą. Respondentams buvo sudaryta galimybė įrašyti ir kitą atsakymo variantą, atspindintį jų požiūrį į korupciją, tačiau nei vieno kito paaiškinimo nepateikta.

1 pav. Respondentų sutikimo su teiginiais apie korupcijos reiškinį sutinka, pasiskirstymas (proc.)

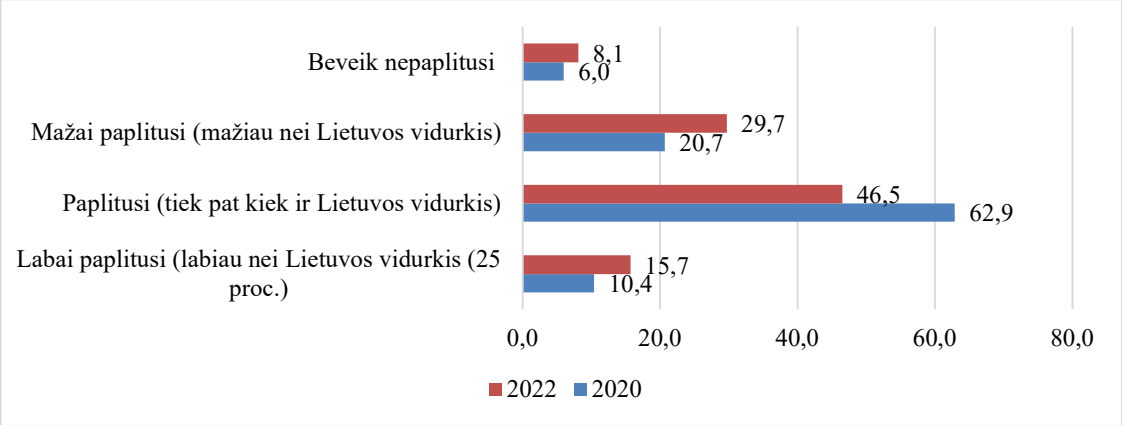
2020 m. ir 2022 m. tyrimų duomenų palyginimas (žr. 3 lentelę) rodo gyventojų nuomonės pokytis yra neigiamas. Respondentai tolerantiškiau žiūri į korupcijos reiškinį, mažiau sutinka su teiginiais, yra labiau neapsisprendę ar prieštaraujantys teiginiams: reikšmingai mažiau tyrimo dalyvių (-13,2 proc.) mano, kad korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas ir mažina ekonomikos augimą; mažiau tyrimo dalyvių (-10,6 proc.) pritarė teiginiui, kad korupcija kelia grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei; tuo tarpu 3,9 daugiau tyrimo dalyvių mano, kad korupcija yra pateisinama, nes žmogui sunku surasti kitus problemų sprendimo būdus. Galimai tokiai neigiamai dinamikai įtakos turėjo pastaruoju metu itin dažnai iškylantys faktai apie korupciją (pvz., Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus V. Šiliausko nusikalstamos veikos, Kauno miesto mero ir jam artimų asmenų įsigyto nekilnojamo turto apimtis ir kt.).

3 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, su kokiais teiginiais, apibūdinančiais korupcijos reiškinį sutinka, pasiskirstymas 2020 ir 2022 m.

Eil. Nr.	Korupcijos apibūdinimas	2020			2022			Sutikimo skirtumas
		Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesu tinku	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesu tinku	
1.	Korupcinio pobūdžio veiklos yra nusikaltimai, už kuriuos visada reikia bausti realiomis bausmėmis	77,6%	20,7%	1,7%	71,9%	24,9%	3,2%	**-5,7**
2.	Korupcija pažeidžia žmogaus teises, iškreipia socialinį teisingumą, žaloja visuomenės moralę	84,5%	15,5%	0%	77,3%	19,5%	3,2%	**-7,2**
3.	Korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas, mažina ekonomikos augimą	86,2%	13,8%	0%	73,0%	23,8%	3,2%	**-13,2**
4.	Korupcija kelia grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei, valstybės valdymui	82,8%	17,2%	0%	71,4%	25,4%	3,2%	**-10,6**
5.	Korupcija yra pateisinama, nes žmogui sunku rasti kitus problemų sprendimo būdus	12,9%	21,6%	65,5%	16,8%	23,2%	60,0%	**3,9**

Tyrimo dalyvių prašoma pateiktį savo nuomonę apie korupcijos paplitimą Klaipėdos rajone (2 pav.). 46,5 proc. apklaustųjų mano, kad šis neigiamas reiškinys rajone paplitęs tiek pat, kiek ir visoje Lietuvoje. 29,7 proc. mano, kad korupcijos paplitimas jų gyvenamojoje teritorijoje yra mažesnis nei Lietuvoje, o 15,7 proc. – korupcija Klaipėdos rajone yra labiau paplitusi nei Lietuvoje.

2020 m. ir 2022 m. duomenų palyginimas rodo, kad sumažėjo dalis respondentų (-16,4 proc.), kurie mano, kad korupcijos paplitimas yra panašus kaip Lietuvos vidurkis. Šių respondentų nuomonės išsiskyrė į dvi priešingas pozicijas: 1) „beveik nepaplitusi“ – +2,1 proc. ir „mažai paplitusi“ - +9 proc.; 2) „labai paplitusi“ – +5,7 proc. Taigi galima konstatuoti, kad nors Klaipėdos rajono gyventojai kiek atlaidžiau žiūri į korupcijos žalą, tačiau visumoje mano, kad korupcija jų gyvenamojoje teritorijoje nėra labai paplitusi.

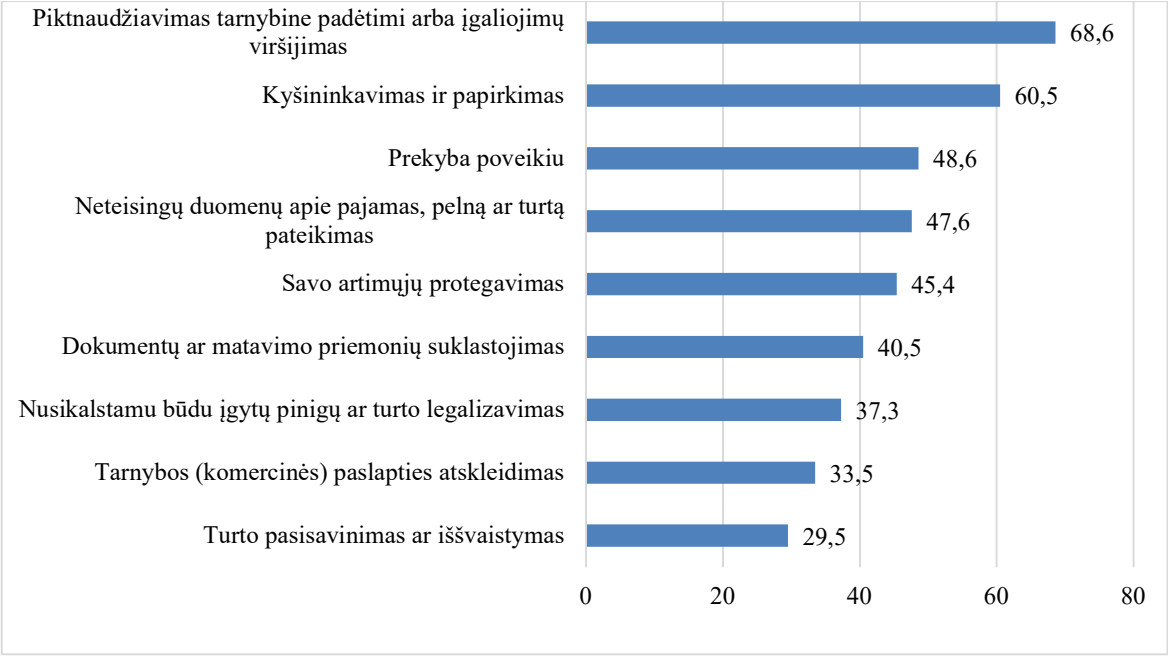

2 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kiek korupcija paplitusi Klaipėdos rajone, palyginimas 2020 ir 2022 m. (proc.)

Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių statistiškai reikšmingų skirtumų nenustatyta. Analizuojant skirtingų amžiaus grupių požiūrio skirtumus (4 lentelė) nustatyta, kad tarp manančiųjų, kad korupcija Klaipėdos rajone labai paplitusi daugiausia buvo 30-40 m. respondentų (22,2 proc.) bei 41-51 m. respondentų (18,4 proc.). Korupcijos paplitimo atitikimą Lietuvos vidurkiui dažniausiai įvardino vyriausi tyrimo dalyviai (66,7 proc.) ir jauniausi (18-29 m.) tyrimo dalyviai (51,7 proc.). Mažam paplitimui dažniausiai pritarė 30-40 m. respondentai (36,2 proc.) bei 52-62 m. respondentai (34,5 proc.). Atsakymo variantą „Beveik nepaplitusi“ daugiausiai rinkosi vyriausioji respondentų grupė (11,1 proc.) bei 41-51 m. respondentai (10,5 proc.).

4 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą kaip korupcija paplitusi Klaipėdos r. 2022, palyginimas pagal amžių (proc.)

Korupcija Klaipėdos rajone yra:	Amžiaus grupės				
	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 ar vyresni
Labai paplitusi (labiau nei Lietuvos vidurkis (25 proc.)	10,3%	22,2%	18,4%	12,7%	14,8%
Paplitusi (tiek pat kiek ir Lietuvos vidurkis);	51,7%	33,3%	39,5%	47,3%	66,7%
Mažai paplitusi (mažiau nei Lietuvos vidurkis);	31,1%	36,2%	31,6%	34,5%	7,4%
Beveik nepaplitusi (beveik nėra)	6,9%	8,3%	10,5%	5,5%	11,1%

Analizuojant kaip dažnai respondentams tenka susidurti su įvairiomis korupcinės veiklos formomis gyvenant ir dirbant Klaipėdos rajone pateikti 9 atsakymų variantai bei galimybė įrašyti savo atsakymo variantą (3 paveikslas). 2022 m. tyrimo dalyviai įvardino pastebintys piktnaudžiavimą tarnybine padėtimi (68,6 proc.), kyšininkavimą ir papirkinėjimą (60,5 proc.), prekybą poveikiu (48,6 proc.), neteisingų duomenų apie pajamas pelną ar turtą pateikimą (47,6 proc.). Rečiausiai įvardintas turto pasisavinimas ar išvaistymas (29,5 proc.). Vienas respondentas variante „kita“ įrašė: *nepotizmas.*

3 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kaip dažnai tenka susidurti su korupcinės veiklos formomis gyvenant ir/ar dirbant Klaipėdos rajone, pasiskirstymas procentais

Susidūrimo su įvairiomis formomis dažniui įvertinti naudota ranginė skalė (1 – niekada, 2 – retai, 3 – kartais, 4 – dažnai, 5 – labai dažnai) (5 lentelė). Visumoje daugeliu atveju respondentai nurodo, kad su įvairiomis korupcijos apraiškomis susiduria retai. Kiek dažniau nei retai respondentai susiduria su piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi ir įgaliojimu viršijimu (vidurkis – 2,56), kyšininkavimu ir papirkimu (vidurkis – 2,35); rečiausiai susiduriama su tarnybos (komercinės) paslapties atskleidimu (vidurkis – 1,65). Lyginant 2020 m. ir 2022 m. rezultatus galima pastebėti, kad šešias veikas tyrimo dalyviai pastebėjo rečiau, o tris – truputį daugiau. Didžiausias pokytis– rečiau pastebimas savo artimųjų protegavimas (-0,43). Kitų rodiklių dinamika nėra labai reikšminga (nuo -0,14 iki +0,07).

5 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kaip dažnai tenka susidurti su korupcinės veiklos formomis gyvenant ir/ar dirbant Klaipėdos rajone, vidurkiai

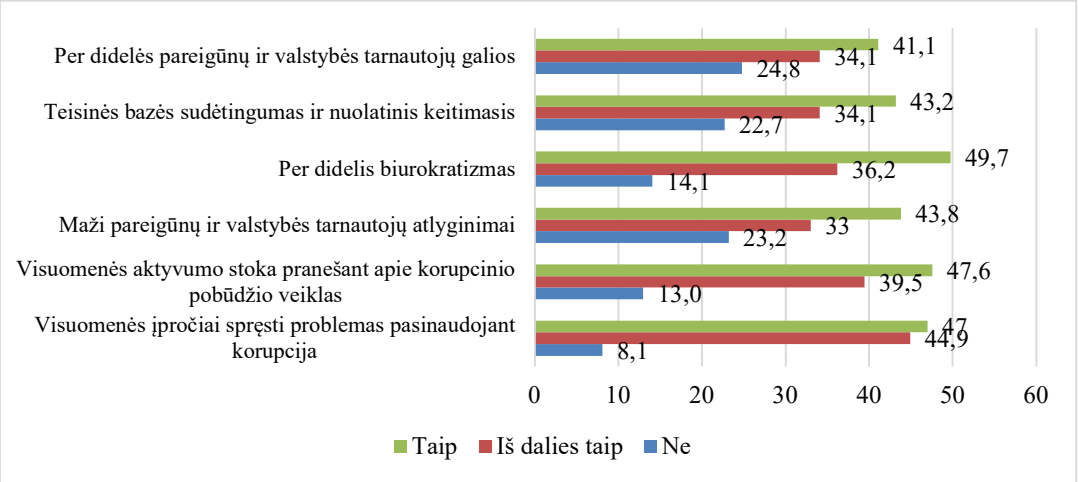
Eil. Nr.	Korupcinės veiklos formos	2020	2022	Skir-tumas
		Vidurkis	Vidurkis	
1.	Kyšininkavimas ir papirkimas	2,47	2,35	-0,12
2.	Prekyba poveikiu	1,97	2,02	+0,05
3.	Piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas	2,70	2,56	-0,14
4.	Dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas	1,84	1,82	-0,02
5.	Turto pasisavinimas ar iššvaistymas	1,74	1,81	+0,07
6.	Tarnybos (komercinės) paslapties atskleidimas	1,80	1,65	-0,15
7.	Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas	2,00	2,03	+0,03
8.	Nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas	1,82	1,75	-0,07
9.	Savo artimųjų protegavimas	2,46	2,03	-0,43

Ryšys tarp apklaustųjų amžiaus ir jų susidūrimo su korupcinėmis veiklomis pateiktas 6 lentelėje. Norint nustatyti skirtumus tarp atsakymų į teiginius kaip dažnai tenka susidurti su korupcinės veiklos formomis ir amžiaus grupių, taikytas Kruskal – Wallis neparametrinis kriterijus. Vertinant teiginius pagal amžiaus grupes, požiūris kaip dažnai tenka susidurti su korupcinės veiklos formomis statistiškai reikšmingai nesiskiria (tikimybė nėra mažesnė nei 0,05). Visų amžiaus grupių respondentai dažniausiai nurodydavo susiduriantys su kyšininkavimu ir papirkinėjimu bei piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimu. 41-51 m. bei 52-62 m. amžiaus grupių respondentai taip pat dažniau įvardino susidūrę su savo artimųjų protegavimu.

6 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą kaip dažnai tenka susidurti su korupcinės veiklos formomis gyvenant ir/ar dirbant Klaipėdos rajone palyginimas pagal amžių

Korupcinės veiklos formos	Amžiaus grupės, vidurkiai					Tikimybė
	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 ar vyresni	
Kyšininkavimas ir papirkimas	**2,38**	**2,58**	**2,29**	**2,13**	**2,56**	0,553
Prekyba poveikiu	2,14	2,08	1,92	2,00	2,00	0,847
Piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas	**2,41**	**2,53**	**2,61**	**2,49**	**2,81**	0,824
Dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas	2,17	1,86	1,74	1,64	1,89	0,322
Turto pasisavinimas ar iššvaistymas	1,90	1,78	1,82	1,67	2,00	0,833
Tarnybos (komercines) paslapties atskleidimas	1,62	1,83	1,92	1,44	1,48	0,164
Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas	2,00	2,03	2,05	1,98	2,15	0,995
Nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas	1,83	1,83	1,92	1,55	1,74	0,391
Savo artimųjų protegavimas	1,66	2,00	**2,29**	**2,13**	1,93	0,436

Respondentų požiūris į korupcijos paplitimo Klaipėdos rajone priežastis pateiktas sekančiame paveiksle (4 pav.). Dažniausiai respondentai įvardino tokias tris pagrindines priežastis: per didelis biurokratizmas (49,7 proc.), visuomenės aktyvumo stoka (47,6 proc.) bei visuomenės įpročiai (47 proc.). Daugiausia nepritarimo sulaukė teiginiai apie valstybės tarnautojų ir pareigūnų per dideles galias (ne – 24,8 proc.) ir maži pareigūnų ir valstybės tarnautojų atlyginimai (ne – 23,2 proc.). Tokie tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai visgi mano, kad pagrindinės prielaidos yra susiformavusi kultūra ir įprotis tokiu būdu spręsti klausimus; t.y. suvokia visuomenės atsakomybę už korupcijos mažinimą. Kitos respondentų įvardintos priežastys: *susidaręs mentalitetas ir korupcija.* Pastebėtina, kad ir 2020 m. tyrime įvardintos tos pačios trys pagrindinės prielaidos korupcijai rajone plisti, tačiau pritarimas šioms prielaidoms 2022 m. sumažėjo 10 proc..

4 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kokie veiksniai yra korupcijos paplitimo Klaipėdos rajone priežastys, pasiskirstymas procentais

Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas dėl vienos korupcijos paplitimo priežasties: teisinės bazės sudėtingumas ir nuolatinis keitimasis. Skirtingoms priežastims labiau pritarė skirtingų amžiaus grupių respondentai, tačiau dažniausiai atsakymo variantą „*taip*“ rinkosi 63 metų ir vyresni bei 41-51 m. amžiaus grupių tyrimo dalyviai.

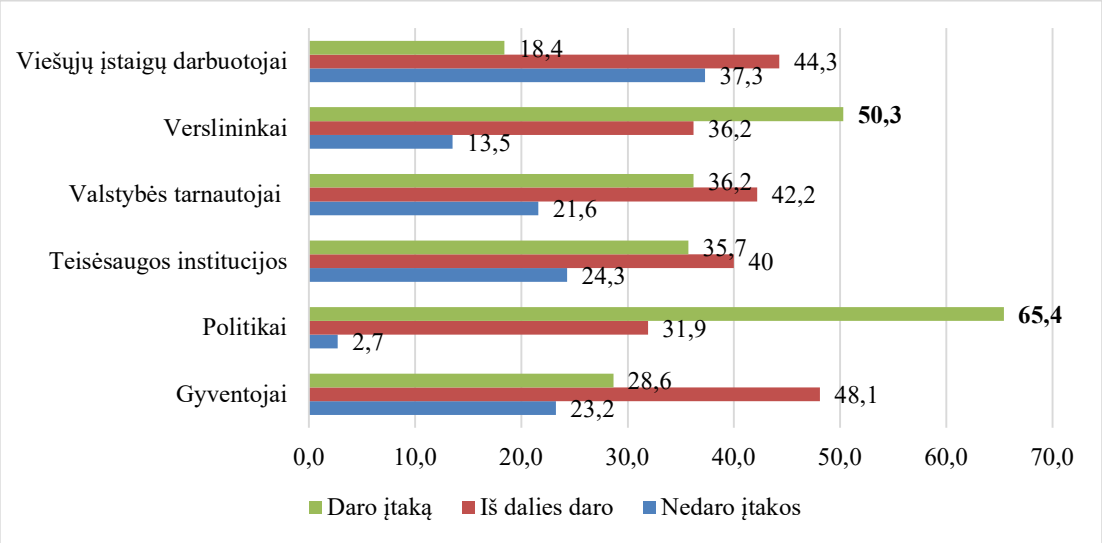
7 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kokie veiksniai yra korupcijos paplitimo Klaipėdos rajone priežastys, palyginimas pagal amžių

Atsakymų variantai	Amžiaus grupės				
	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 ar vyresni
Visuomenes įpročiai spręsti problemas pasinaudojant korupcija					
Ne	10,3%	8,3%	5,3%	5,5%	14,8%
Iš dalies taip	44,8%	44,4%	47,4%	47,3%	37,0%
Taip	44,8%	47,2%	47,4%	47,3%	**48,1%**
Visuomenės aktyvumo stoka pranešant apie korupcinio pobūdžio veiklas					
Ne	13,8%	11,1%	10,5%	9,1%	25,9%
Iš dalies taip	34,5%	47,2%	34,2%	45,5%	29,6%
Taip	51,7%	41,7%	**55,3%**	45,5%	44,4%
Maži pareigūnų ir valstybės tarnautojų atlyginimai					
Ne	20,7%	22,2%	21,1%	30,9%	14,8%
Iš dalies taip	34,5%	33,3%	28,9%	40,0%	22,2%
Taip	44,8%	44,4%	50,0%	29,1%	**63,0%**
Per didelis biurokratizmas					

Ne	20,7%	11,1%	13,2%	12,7%	14,8%
Iš dalies taip	34,5%	55,6%	42,1%	29,1%	18,5%
Taip	44,8%	33,3%	44,7%	58,2%	**66,7%**
Teisinės bazės sudėtingumas ir nuolatinis keitimasis*					
Ne	27,6%	36,1%	18,4%	14,5%	22,2%
Iš dalies taip	37,9%	30,6%	31,6%	47,3%	11,1%
Taip	34,5%	33,3%	50,0%	38,2%	**66,7%**
Per didelės pareigūnų ir valstybės tarnautojų galios					
Ne	20,7%	33,3%	28,9%	23,6%	14,8%
Iš dalies taip	37,9%	47,2%	21,1%	30,9%	37,0%
Taip	41,4%	19,4%	**50,0%**	45,5%	48,1%

*Skirtumai statistiškai reikšmingi

Respondentų nuomonė apie subjektus skatinančius korupcijos paplitimą Klaipėdos rajone pateikta 5 paveiksle. Tyrimo dalyviai įvardino, kad korupcijos paplitimui Klaipėdos rajone labiau įtaką daro politikai (65,4 proc.) bei verslininkai (50,3 proc.). Atsakymo variante „Kita“ vienas respondentas įvardino įstaigų vadovus. Mažiausiai paplitimą sąlygoja viešųjų įstaigų darbuotojai („*nedaro*“ – 37,3 proc.) bei teisėsaugos institucijos („*nedaro*“ – 24,3 proc.).

5 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kas daro įtaką korupcijos paplitimui Klaipėdos rajone, pasiskirstymas procentais

Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių nustatyti keli statistiškai reikšmingi skirtumai: gyventojų daromai įtakai labiausiai pritarė vyriausios amžiaus grupės (63 m. ir vyresni) respondentai; teisėsaugos daromai įtakai pritarė jauniausios amžiaus grupės (18-29 m.) respondentai. Abi šios tyrimo dalyvių grupės taip pat dažniausiai pritarė skirtingų subjektų daromai įtakai.

8 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kas daro įtaką korupcijos paplitimui Klaipėdos rajone, palyginimas pagal amžiaus grupes

Atsakymų variantai	Amžiaus grupės				
	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 ir vyresni
Gyventojai*					
Nedaro įtakos	31,0%	22,2%	13,2%	23,6%	29,6%
Iš dalies daro įtaką	44,8%	41,7%	55,3%	61,8%	22,2%
Daro įtaką	24,1%	**36,1%**	31,6%	14,5%	**48,1%**
Politikai					
Nedaro įtakos	3,4%	2,8%	0,0%	1,8%	7,4%

Iš dalies daro įtaką	24,1%	27,8%	31,6%	45,5%	18,5%
Daro įtaką	**72,4%**	69,4%	68,4%	52,7%	**74,1%**
Teisėsaugos institucijos*					
Nedaro įtakos	6,9%	19,4%	28,9%	41,8%	7,4%
Iš dalies daro įtaką	41,4%	52,8%	34,2%	32,7%	44,4%
Daro įtaką	**51,7%**	27,8%	36,8%	25,5%	**48,1%**
Valstybės tarnautojai					
Nedaro įtakos	13,8%	27,8%	23,7%	25,5%	11,1%
Iš dalies daro įtaką	41,4%	36,1%	31,6%	47,3%	55,6%
Daro įtaką	**44,8%**	36,1%	**44,7%**	27,3%	33,3%
Verslininkai					
Nedaro įtakos	17,2%	13,9%	5,3%	18,2%	11,1%
Iš dalies daro įtaką	24,1%	27,8%	47,4%	40,0%	37,0%
Daro įtaką	**58,6%**	**58,3%**	47,4%	41,8%	51,9%
Viešųjų įstaigų darbuotojai					
Nedaro įtakos	31,0%	38,9%	39,5%	47,3%	18,5%
Iš dalies daro įtaką	44,8%	44,4%	36,8%	41,8%	59,3%
Daro įtaką	**24,1%**	16,7%	**23,7%**	10,9%	22,2%

*Skirtumai statistiškai reikšmingi.

Tyrimo dalyvių nuomonės apie korupcijos paplitimą Klaipėdos rajono institucijose dinamika pateikta 9 lentelėje. Galima išskirti tokias įstaigas, kuriose, respondentų nuomone, korupcija yra paplitusi: medicinos įstaigose (*„Taip“* – 67 proc.), verslo įmonėse (*„Taip“* – 42,2 proc.), savivaldybės administracijoje ir jos padaliniuose (*„Taip“* – 37,9 proc.). Respondentų požiūriu mažiausiai korupcija yra paplitusi Sodroje (*„Ne“* – 53,0 proc.), švietimo įstaigose (*„Ne“* – 52,9 proc.), aplinkos apsaugoje (*„Ne“* – 43,8 proc.), spaudoje (*„Ne“* – 43,7 proc.). Atsakymo variante „*Kita*“ vienas respondentas įrašė Kultūros įstaigos; o dar vienas respondentas nurodė, kad „*nežinau pakankamai visų paminėtų institucijų darbo, kad galėčiau reikšti savo nuomonę*“. Analizuojant Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupcijos paplitimą rezultatų dinamiką galima konstatuoti, kad 2022 m. tyrimo dalyviai labiau pritarė, kad korupcija yra labiau paplitusi 6 įstaigose, o 5 įstaigose – mažiau paplitusi. Reikšmingai dažniau respondentai įvardindavo, kad korupcija yra paplitusi mokesčių inspekcijoje (+17,5 proc.), policijoje (+11,9 proc.), verslo įmonėse (+8,6 proc.). Didžiausias sumažėjimas vertinant korupcijos paplitimą Klaipėdos rajono įstaigas yra aplinkos apsaugoje (-13,30), spaudoje (-10,6), žemėtvarkoje (-8,2 proc.). Pastebėtina, kad didžiausią dinamiką (tiek teigiamą, tiek ir neigiamą) pademonstravę rodikliai 2020 m. pasižymėjo priešinga dinamika: pvz., 2020 m. didžiausia neigiama dinamika vertinant korupcijos paplitimą savivaldybės administracijos padaliniuose (-12,2 proc.).

9 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kuriose Klaipėdos rajono institucijose korupcija paplitusi pasiskirstymas procentais

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	2020			2022			„Taip“ skirtumai
		Taip	Iš dalies	Ne	Taip	Iš dalies	Ne	
1.	Aplinkos apsaugoje	32,8	39,7	27,5	19,5	36,8	**43,8**	**-13,30**
2.	Medicinos įstaigose	**62,1**	34,5	3,4	**67,0**	22,7	10,3	+4,9
3.	Mokesčių inspekcijoje	15,5	38,8	**45,7**	33,0	26,5	40,5	**+17,5**
4.	Policijoje	17,3	40,5	**42,2**	29,2	28,1	42,7	**+11,9**
5.	Savivaldybės administracijoje ir jos padaliniuose	33,6	44,0	22,4	**37,9**	29,7	32,4	+4,3
6.	Sodroje	12,9	29,3	**57,8**	20,0	27,0	**53,0**	**+7**,1
7.	Spaudoje	32,8	37,1	30,1	22,2	34,1	**43,7**	**-10,6**
8.	Švietimo įstaigose	20,7	36,2	**43,1**	13,0	34,1	**52,9**	**-7,7**
9.	Teisme	**35,3**	38,8	25,9	31,9	31,4	36,7	-3,4
10.	Verslo įmonėse	33,6	39,7	26,7	**42,2**	33,5	24,3	+8,6
11.	Žemėtvarkoje	**35,3**	37,1	27,6	27,1	32,4	40,5	-8,2

Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių yra nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai dėl skirtingų amžiaus grupių pritarimo keturiems teiginiams: jauniausia respondentų grupė mano, kad korupcija paplitusi policijoje, teisme ir mokesčių inspekcijoje; 41-51 m. respondentai korupcijos paplitimą numano SODR'oje. Pastebėtina, kad jauniausios amžiaus grupės respondentai dažniau įvardindavo įvairias įstaigas vertindami korupcijos paplitimą.

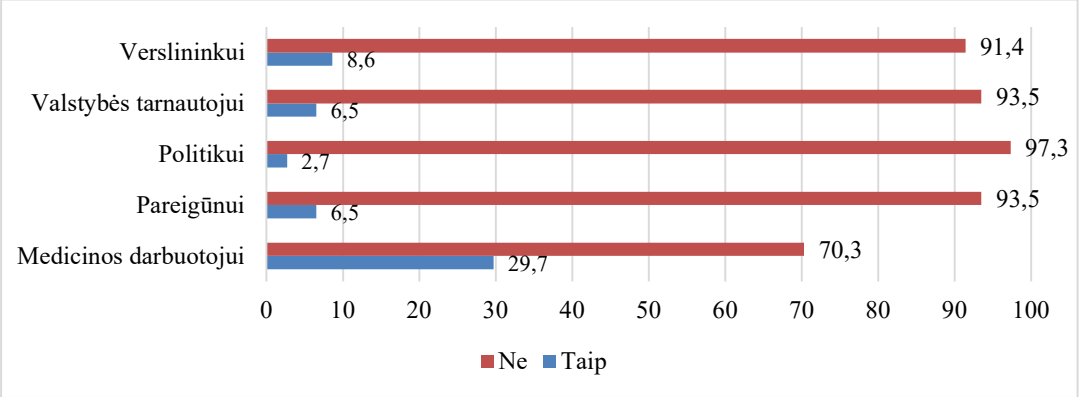
10 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kuriose Klaipėdos rajono institucijose korupcija paplitusi, palyginimas pagal amžiaus grupes

	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 m. ir vyresni
Aplinkos apsaugoje					
Ne	51,7%	38,9%	36,8%	49,1%	40,7%
Iš dalies taip	31,0%	44,4%	28,9%	40,0%	37,0%
Taip	17,2%	16,7%	**34,2%**	10,9%	22,2%
Medicinos įstaigose					
Ne	6,9%	8,3%	13,2%	12,7%	7,4%
Iš dalies taip	20,7%	22,2%	15,8%	23,6%	33,3%
Taip	**72,4%**	69,4%	**71,1%**	63,6%	59,3%
Policijoje*					
Ne	10,3%	27,8%	52,6%	60,0%	48,1%
Iš dalies taip	37,9%	41,7%	13,2%	25,5%	25,9%
Taip	**51,7%**	30,6%	34,2%	14,5%	25,9%
Spaudoje					
Ne	44,8%	50,0%	44,7%	45,5%	29,6%
Iš dalies taip	31,0%	30,6%	31,6%	36,4%	40,7%
Taip	24,1%	19,4%	23,7%	18,2%	**29,6%**
Teisme*					
Ne	20,7%	30,6%	44,7%	45,5%	33,3%
Iš dalies taip	24,1%	27,8%	21,1%	43,6%	33,3%
Taip	**55,2%**	41,7%	34,2%	10,9%	33,3%
Mokesčių inspekcijoje*					
Ne	13,8%	36,1%	42,1%	50,9%	51,9%
Iš dalies taip	31,0%	38,9%	15,8%	25,5%	22,2%
Taip	**55,2%**	25,0%	42,1%	23,6%	25,9%
Savivaldybės administracijoje ir jos padaliniuose					
Ne	13,8%	36,1%	34,2%	40,0%	29,6%
Iš dalies taip	34,5%	36,1%	21,1%	32,7%	22,2%
Taip	**51,7%**	27,8%	44,7%	27,3%	48,1%
Sodroje*					
Ne	31,0%	44,4%	63,2%	65,5%	48,1%
Iš dalies taip	44,8%	36,1%	10,5%	21,8%	29,6%
Taip	24,1%	19,4%	**26,3%**	12,7%	22,2%
Švietimo įstaigose					
Ne	41,4%	44,4%	47,4%	69,1%	51,9%
Iš dalies taip	37,9%	44,4%	31,6%	27,3%	33,3%
Taip	20,7%	11,1%	**21,1%**	3,6%	14,8%
Verslo įmonėse					
Ne	17,2%	22,2%	28,9%	27,3%	22,2%
Iš dalies taip	31,0%	30,6%	23,7%	43,6%	33,3%
Taip	**51,7%**	47,2%	47,4%	29,1%	44,4%
Žemėtvarkoje					
Ne	44,8%	41,7%	36,8%	43,6%	33,3%
Iš dalies taip	37,9%	38,9%	31,6%	25,5%	33,3%
Taip	17,2%	19,4%	31,6%	30,9%	**33,3%**

*Skirtumai statistiškai reikšmingi

4. KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ KYŠIO DAVIMO PATIRTIES DUOMENŲ ANALIZĖ

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar Jums teko duoti kyšį Klaipėdos rajone?“ procentinis pasiskirstymas pateiktas 6 paveiksle, o 2020-2022 m. palyginimas pateiktas 10 lentelėje. Daugiausia tyrimo dalyvių nurodė davę kyšius medicinos darbuotojams (29,7 proc.), verslininkui (8,6 proc.), valstybės tarnautojui (6,5 proc.), pareigūnui (6,5 proc.). Atsakymo variante „*Kita*“ respondentai nurodė / pateikė paaiškinimus: *asmeniškai kyšių neduodu, tam yra darbo užmokestis ir jo sąžinė kaip atlikti paslaugas.*

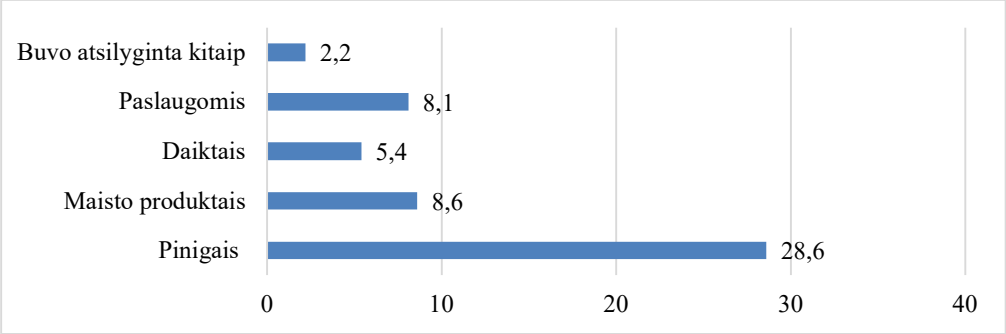

6 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, ar teko duoti kyšį Klaipėdos rajone pasiskirstymas procentais

Analizuojant 2020-2022 m. dinamiką galima konstatuoti nežymų sumažėjimą trijuose punktuose ir nežymų padidėjimą dvejuose punktuose. Komentuojant pasikeitimus galima pastebėti, kad net populiariausiame įvardinamame variante – „kyšio davime medikui“ – yra 3,1 proc. sumažėjimas; taip pat rečiau nei 2020 m. kaip kyšio gavėjai įvardinami politikai (-4,2) bei valstybės tarnautojai (-4,7 proc.). Stebina 5,2 proc. dažniau įvardinami verslininkai, kaip kyšio davimo subjektai. Galimai tokius rezultatus galima komentuoti šiandienine situacija paslaugų ir prekių rinkoje, kai reikia laukti tiek ir prekių pristatymo, derėtis (prašyti) dėl paslaugų teikimo. Taigi „įkaitusi“ rinka kuria naujas korupcijos formas ir sritis; skatina pirkėjus ir vartotojus perkelti savo įpročius perkelti į naują sritį – verslo santykius; suvokti rinkoje, darybų metu augančias kainas kaip kyšininkavimą.

11 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, ar Klaipėdos rajone teko duoti kyšį palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	2020		2022		„Taip“ skirtumas
		Taip	Ne	Taip	Ne	
1.	Medicinos darbuotojui	32,8	67,2	**29,7**	70,3	-3,1
2.	Pareigūnui	4,3	95,7	6,5	93,5	+2,2
3.	Politikui	6,9	93,1	2,7	97,3	-4,2
4.	Valstybės tarnautojui	11,2	88,8	6,5	93,5	-4,7
5.	Verslininkui	3,4	96,6	8,6	91,4	+5,2

Respondentų buvo prašoma nurodyti duoto kyšio formą (7 pav.). Dažniausiai respondentai įvardino pinigus (28,6 proc.), maisto produktus (8,6 proc.), atsilyginimą paslaugomis (8,1 proc.).

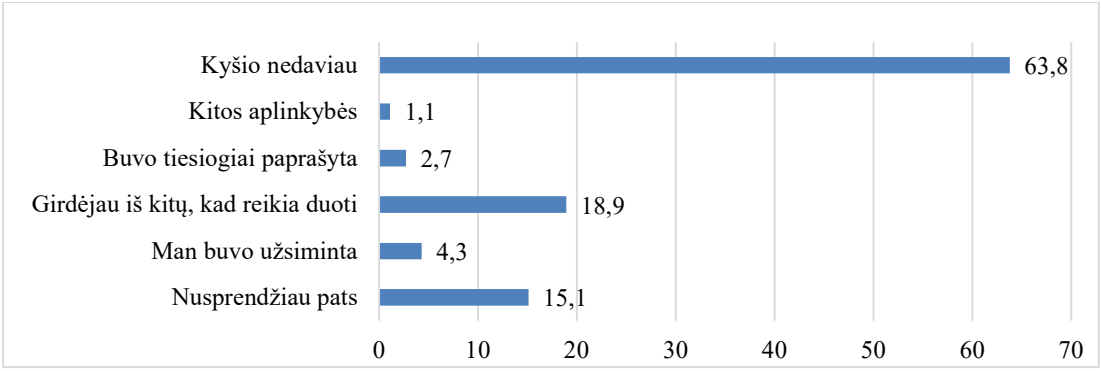

7 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kokia buvo kyšio forma, pasiskirstymas procentais

Analizuojant kyšių davimo ir jo formų 2020-2022 m. dinamiką galima pastebėti pozityvią dinamiką. Beveik visų kyšių formų davimas sumažėjo pakankamai esmingai, pvz., maisto produktais duodamų kyšių sumažėjo per pusę (nuo 17,2 proc. iki 8,6 proc.), paslaugų kaip atlygio siūlymas sumažėjo beveik per pusę (nuo 14,7 proc. iki 8,1 proc.). Tik pinigų siūlymas kaip kyšio formos padidėjo visiškai neesmingai – +0,2 proc. Į klausimą, jei davėte pinigais, nurodykite kiek, atsakyta: 20 Eur (2 ats.); 50 Eur (4 ats.); 100 Eur (2 ats.); 200 Eur (2 ats.); 10-10000 Eur; 50-100 Eur.

12 lentelė. Respondentų nurodytų kyšio davimo formų palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	2020	2022	Skirtumas
1.	Pinigais	28,4	28,6	+0,2
2.	Maisto produktais	17,2	8,6	-8,6
3.	Daiktais	6,0	5,4	-0,6
4.	Paslaugomis	14,7	8,1	-6,6
5.	Buvo atsilyginta kitaip	4,3	2,2	-2,1

Respondentų pasirinktų aplinkybių, kuriomis jie nusprendė duoti kyšį, procentinis pasiskirstymas pateiktas 8 paveiksle, o 2020 ir 2022 m. rezultatų palyginimas pateiktas 13 lentelėje. Respondentai galėjo nurodyti kelis atsakymo variantus, todėl bendra suma yra didesnė nei 100 proc.

8 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kokiomis aplinkybėmis priėmėte sprendimą duoti kyšį, pasiskirstymas procentais

Aiškindami aplinkybes, dažniausiai respondentai nurodė, kad buvo girdėję iš kitų asmenų apie būtinybę duoti kyšį (18,9 proc.). Toks šio atsakymo populiarumas rodo, kad vis dar visuomenės tradicijos ir netgi savotiškas spaudimas asmeniui yra pakankamai dažni, o patys asmenys – pasiduodantys tam spaudimui (net ir darant baudžiamojo pobūdžio nusikaltimus). Kita nemaža dalis tyrimo dalyvių nusprendė patys (15,1 proc.). Atsakymo variantai „*man buvo užsiminta*“ (4,3 proc.)

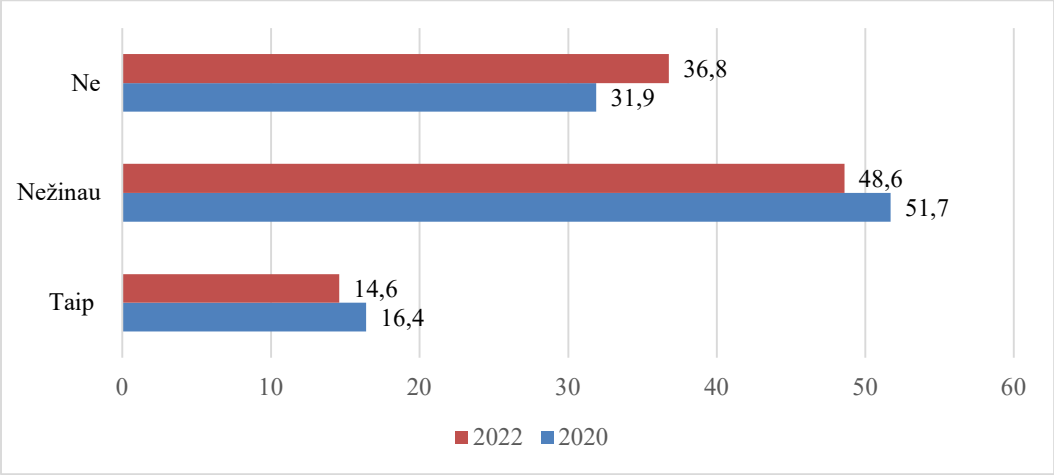
bei „*buvo tiesiogiai paprašyta*“ (2,7 proc.) leidžia manyti, kad kyšininkavimas ir papirkinėjimas nėra vien ydingų visuomenės tradicijų pasekmė.

Analizuojant kyšių davimo aplinkybių 2020-2022 m. dinamiką galima konstatuoti, dalinai teigiamus pokyčius. Visuomenės narių tarpusavio patarimas nežymiai išaugo (+1 proc.), tačiau viešojo sektoriaus paslaugų gavėjai komunikacijoje su įvairių įstaigų specialistai rečiau girdi / identifikuoja / interpretuoja užuominas duoti kyšį (-12,12 proc.). Taip pat pozityvus pokytis ir retesnis pačių asmenų apsisprendimas duoti kyšį (-5,6 proc.). Galimai ir ekonominė situacija verčia piliečius taupyti savo išteklius ir tai stabdo nuo kyšio siūlymo.

13 lentelė. Respondentų nurodytų kyšio davimo aplinkybių palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	2020	2022	Skirtumas
1.	Kyšio nedaviau	61,2	63,8	+2,6
2.	Buvo tiesiogiai paprašyta	1,7	2,7	+1
3.	Girdėjau iš kitų, kad reikia duoti	16,4	18,9	+2,5
4.	Man buvo užsiminta	16,4	4,3	-12,1
5.	Nusprendžiau pats	20,7	15,1	-5,6

9 paveiksle pateiktas respondentų atsakymų, ar ateityje jie duotų kyšį problemai spręsti, pasiskirstymas 2020 ir 2022 metais. Komentuojant 2022 m. tyrimo rezultatus galima teigti, kad beveik pusė tyrime dalyvavusių asmenų (48,6 proc.) nėra apsisprendę duoti ar neduoti kyšį sprendžiant problemas, daugiau nei trečdalis (36,8 proc.) – neduotų kyšio, tik septintadalis (14,6 proc.) – kyšį duotų. Tyrimo duomenų dinamika 2020-2022 m. rodo, teigiamus pokyčius: 1,8 proc. mažiau respondentų nurodo ketinantys duoti kyšį ateityje problemai spręsti ir net 4,9 proc. daugiau tyrimo dalyvių teigė neduosiantys kyšių ateityje. Taip pat mažėja abejojančių asmenų skaičius.

9 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, ar ateityje duotumėte kyšį problemai išspręsti, pasiskirstymas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

14 lentelėje pateiktas respondentų atsakymų, kokiems Klaipėdos rajono savivaldybės padalinių, įstaigų ar institucijų darbuotojams jie yra davę kyšį, pasiskirstymas 2022 metais. Beveik ketvirtadalis (23,8 proc.) davusiųjų kyšį įvardino medicinos įstaigas, 5,4 proc. – įvardino priešmokyklinio-ikimokyklinio ugdymo įstaigas; tik keli tyrimo dalyviai nurodė davę kyšius mokyklose (3,2 proc.), žemėtvarkos skyrių (2,2 proc.) ir kt. 2020 ir 2022 m. dinamika rodo teigiamus pokyčius: visos įstaigos įvardintos nuo 0,1 proc. iki 6,4 proc. rečiau. Didžiausi teigiami pokyčiai įvardinti medicinos įstaigose bei Klaipėdos rajono savivaldybės administracijoje. Atsakymo variante

„*Kita*“ tyrimo dalyviai įvardino: *politinės partijos atstovams; mokyklos mokytojams; Regitra; verslininkas.*

14 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, ar esate davęs kyšį šių Klaipėdos rajono savivaldybės padalinių, įstaigų ar institucijų darbuotojams pasiskirstymo palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	2020	2022	Skirtumas
1.	Atliekų tvarkymo	1,7	1,6	-0,1
2.	Klaipėdos rajono apylinkės teismas	2,6	0	-2,6
3.	Klaipėdos rajono policijos komisariatas	2,6	1,6	-1
4.	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	6,0	0,5	-5,5
5.	Klaipėdos rajono žemėtvarkos skyrius	3,4	2,2	-1,2
6.	Lopšelis-darželis	7,8	5,4	-2,4
7.	Medicinos įstaiga	30,2	23,8	-6,4
8.	Mokykla	6,0	3,2	-2,8
9.	Klaipėdos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius, statybos valstybinės priežiūros Gargždų poskyris	4,3	1,6	-2,7

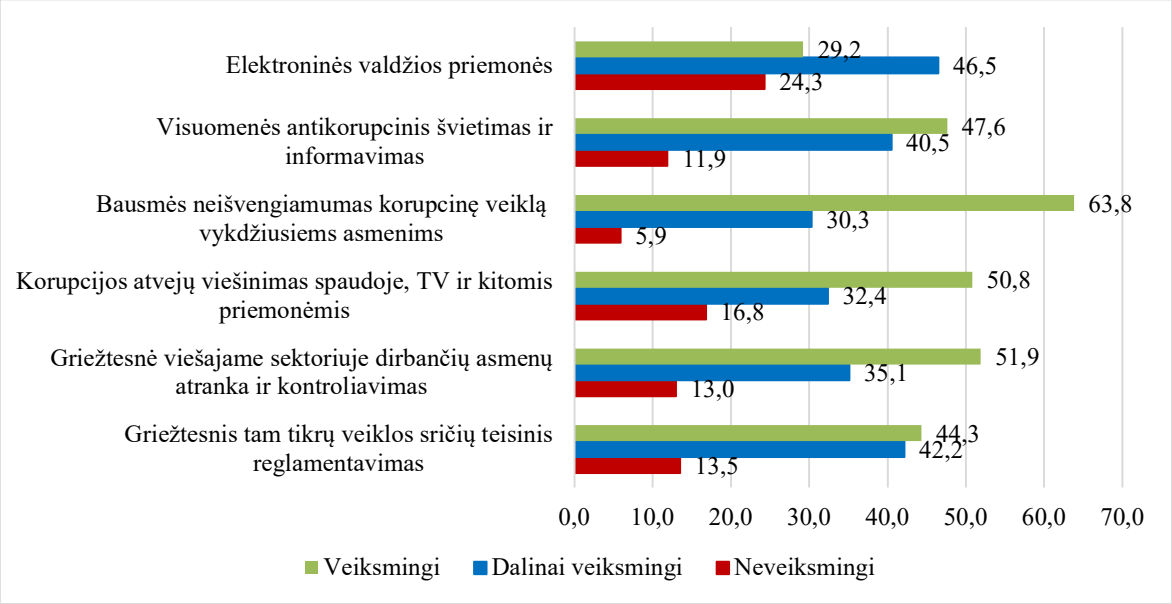
Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių statistiškai reikšmingų skirtumų nenustatyta. Tačiau akivaizdi tendencija, kad kuo didesnis tyrimo dalyvių amžius, tuo įvairesnėms įstaigoms ir dažniau jie siūlo ir duoda kyšius.

15 lentelė. Respondentų atsakymų „taip“ į klausimą, ar esate davęs kyšį Klaipėdos rajono savivaldybės padalinių darbuotojams, palyginimas pagal amžiaus grupes

Atsakymų variantai	Amžiaus grupės				
	18-29 m.	30-40 m.	41-51m.	52-62 m.	63 m. ir vyresni
Atliekų tvarkymo	0,0%	0,0%	0,0%	3,6%	3,7%
Klaipėdos rajono apylinkės teismas	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Klaipėdos rajono policijos komisariatas	0,0%	5,6%	0,0%	0,0%	3,7%
Klaipėdos rajono savivaldybės administracija	0,0%	0,0%	2,6%	0,0%	0,0%
Klaipėdos rajono žemėtvarkos skyrius	0,0%	0,0%	0,0%	7,3%	0,0%
Klaipėdos raj. teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius, statybos valstybinės priežiūros Gargždų poskyris	0,0%	0,0%	0,0%	5,5%	0,0%
Lopšelis-darželis	3,4%	8,3%	2,6%	7,3%	3,7%
Medicinos įstaiga	17,2%	22,2%	36,8%	18,2%	25,9%
Mokykla	6,9%	5,6%	0,0%	3,6%	0,0%

5. KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ POŽIŪRIO Į VEIKSMINGAS KOVOS SU KORUPCIJA PRIEMONES IR BŪDUS DUOMENŲ ANALIZĖ

Respondentų požiūrio į kovos su korupcija būdų veiksmingumą pasiskirstymas pateiktas 10 paveiksle, o požiūrio 2020-2022 m. palyginimas pateiktas 16 lentelėje. Tyrimo respondentai kaip veiksmingiausius kovos su korupcija būdus įvardino bausmės neišvengiamumą korupcinę veiklą įvykdžiusiems asmenims („*Taip*“ – 63,8 proc.), griežtesnę viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atranką ir kontroliavimas („*Taip"* – 51,9 proc.) bei korupcijų atvejų viešinimą („*Taip*“ – 50,8 proc.). Mažiausiai veiksmingomis tyrimo dalyviai laiko elektronines valdžios priemones („*Ne*“ – 24,3 proc.) bei griežtesnį teisinį reglamentavimą („*Ne*“ – 13,5 proc.).

10 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kokie kovos su korupcija būdai yra veiksmingi, pasiskirstymas (proc.)

2020 m. ir 2022 m. tyrimų duomenų palyginimas (16 lentelė) rodo, kad 2022 m. respondentai mano, kad dalis priemonių yra labiau veiksmingos. Respondentai labiau pritarė dviejų priemonių veiksmingumui: griežtesnei viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atrankai ir kontroliavimui (+11,4 proc.); griežtesniam tam tikrų veiklos sričių teisiniam reglamentavimui (+3,8 proc.). Tačiau kitų priemonių atžvilgiu išreiškė mažesnį pritarimą: elektroninės valdžios priemonių efektyvumo vertinimui pritarė 12,2 proc. mažiau respondentų; korupcijos atvejo viešinimui – -3 proc.; bausmės neišvengiamumas – -3 proc..

16 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kokie kovos su korupcija būdai yra veiksmingi, pasiskirstymo palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Eil. Nr.	Kovos su korupcija būdai	2020			2022			„Veiksmingi“ Skirtumas
		Neveiksmingi	Iš dalies veiksmingi	Veiksmingi	Neveiksmingi	Iš dalies veiksmingi	Veiksmingi	
1.	Griežtesnis tam tikrų veiklos sričių teisinis reglamentavimas	15,5	44,0	40,5	13,5	42,2	44,3	+3,8
2.	Griežtesnė viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atranka ir kontroliavimas	12,9	46,6	40,5	13,0	35,1	51,9	+11,4

3.	Korupcijos atvejų viešinimas spaudoje, TV ir kitomis priemonėmis	8,6	33,6	57,8	16,8	32,4	50,8	-7
4.	Bausmės neišvengiamumas korupcinę veiklą vykdžiusiems asmenims	8,6	25,9	65,5	5,9	30,3	63,8	-1,7
5.	Visuomenės antikorupcinis švietimas ir informavimas	17,2	31,9	50,9	11,9	40,5	47,6	-3
6.	Elektroninės valdžios priemonės	20,7	37,9	41,40	24,3	46,5	29,2	-12,2

Tyrimo dalyvių pastebėtos Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos įgyvendinamos korupcijos prevencijos iniciatyvos yra pateiktos 17 lentelėje. Daugiausia respondentų pasinaudojo: veikiančia centralizuota priėmimo į Klaipėdos rajono darželius prieiga savivaldybės internetiniame tinklalapyje (10,8 proc.); savivaldybės administracijos skelbiama informacija apie galimybes užsisakyti viešąsias paslaugas elektroninėmis priemonėmis, naudotis e-demokratijos galimybėmis ir išreikšti nuomonę ir poziciją (9,7 proc.); viešai skelbiama informacija apie nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas (9,2 proc.); įvarius kovai su korupcija skirtus renginius / konkursus / mokymus (8,6 proc.) bei skelbimus, pranešimus, skatinančius gyventojus pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus bei informuojant apie galimus pranešimo būdus (8,6 proc.). Rečiausiai pastebima viešai skelbiama informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupes atstovaujančiais asmenimis (1,6 proc.) bei skelbiama informacija apie savivaldybes įmones ir įstaigas, turtą ir kt. (2,7 proc.). Atsakymo variante „*Kita*“ tyrimo dalyviai įvardino: *policija.*

17 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kokias Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos įgyvendinamas korupcijos prevencijos iniciatyvas yra pastebėję/dalyvavę, pasiskirstymas (proc.)

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos iniciatyvos	2022		
		Nepastebėjau/ nepasinaudojau	Pastebėjau	Pasinaudojau
1.	Viešai skelbiama informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupes atstovaujančiais asmenimis	62,2	36,2	1,6
2.	Viešai skelbiama informacija apie nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas	41,6	49,2	9,2
3.	Didinamas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas (informacija internetinėje svetainėje, el. registracija ir pan.)	49,7	42,2	8,1
4.	Savivaldybės internetiniame tinklalapyje skelbiama informacija apie savivaldybės įmones ir įstaigas, turtą ir kt.	58,4	38,9	2,7
5.	Savivaldybės administracijos skelbiama informacija apie galimybes užsisakyti viešąsias paslaugas elektroninėmis priemonėmis, naudotis e-demokratijos galimybėmis ir išreikšti nuomonę ir poziciją	58,4	31,9	9,7
6.	Veikianti centralizuota priėmimo į Klaipėdos rajono darželius prieigą savivaldybės internetiniame tinklalapyje	55,1	34,1	10,8
7.	Įvairūs kovai su korupcija skirti renginiai / konkursai / veiklos / mokymai	51,9	39,5	8,6
8.	Skelbiami pranešimai, skatinantys gyventojus pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus bei informuojant apie galimus pranešimo būdus	51,9	39,5	8,6

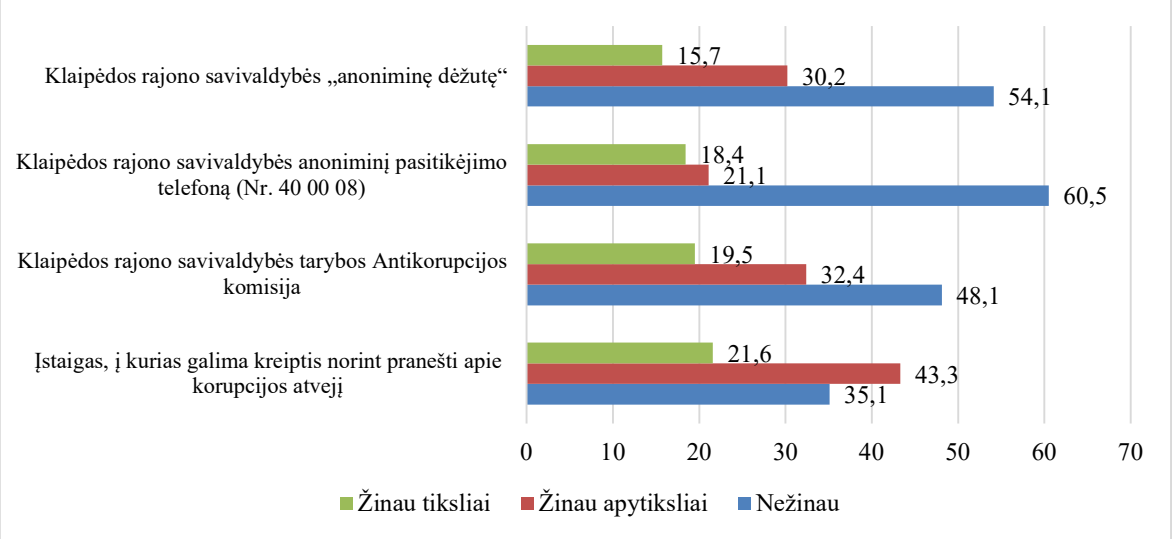
18 lentelėje pateiktas 2020 ir 2022 m. respondentų pastebėtos ir pasinaudotos Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos korupcijos prevencijos iniciatyvos. Šiame klausime yra tiek teigiama, tiek ir neigiama dinamika. Analizuojant dinamiką galima konstatuoti, kad labiausiai išaugo pastebimumas kovai su korupcija skirtų mokymų (+4,3 proc.) bei skelbimai pranešantys ir skatinantys pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus ir galimus pranešimo būdus (5,2 proc.). Kitokią informaciją tyrimo dalyviai pastebėjo nereikšmingai mažiau (nuo -0,1 proc. – viešai skelbiama

informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupių atstovais; iki -3,9 proc. – veikiančios centralizuotos priėmimo į darželius prieigos savivaldybės internetiniame tinklapyje).

18 lentelė. Respondentų atsakymų į klausimą, kokias Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos įgyvendinamas korupcijos prevencijos iniciatyvas yra pastebėję/dalyvavę, pasiskirstymo palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

	2020		2022		„Pasinaudojau“ skirtumas
	Paste-bėjau	Pasinau-dojau	Paste-bėjau	Pasinau-dojau	
Viešai skelbiama informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupes atstovaujančiais asmenimis	31,9	1,7	36,2	1,6	-0,1
Viešai skelbiama informacija apie nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas	37,1	11,2	49,2	9,2	-2
Didinamas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas (informacija internetinėje svetainėje, el. registracija ir pan.)	40,5	9,5	42,2	8,1	-1,4
Savivaldybės internetiniame tinklalapyje skelbiama informacija apie savivaldybės įmones ir įstaigas, turtą ir kt.	30,2	4,3	38,9	2,7	-1,6
Savivaldybės administracijos skelbiama informacija apie galimybes užsisakyti viešąsias paslaugas elektroninėmis priemonėmis, naudotis e-demokratijos galimybėmis ir išreikšti nuomonę ir poziciją	31,1	8,6	31,9	9,7	+1,1
Veikianti centralizuota priėmimo į Klaipėdos rajono darželius prieigą savivaldybės internetiniame tinklalapyje	25,0	14,7	34,1	10,8	-3,9
Įvairūs kovai su korupcija skirti renginiai / konkursai / veiklos / mokymai	24,1	4,3	39,5	8,6	+4,3
Skelbiami pranešimai, skatinantys gyventojus pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus bei informuojant apie galimus pranešimo būdus	45,7	3,4	39,5	8,6	+5,2

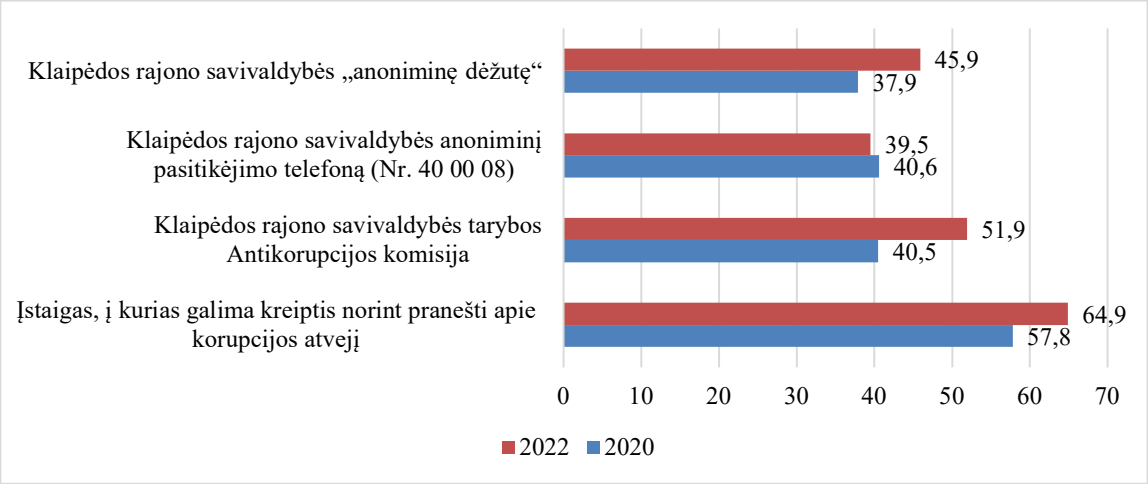
Tyrime dalyvavusieji asmenys nurodė, ar jie žino tam tikras korupcijos prevencijos priemones, kuriomis galima pasinaudoti Klaipėdos rajone susidūrus su korupcija (žr. 12 pav.).

12 pav. Respondentų atsakymų į klausimą apie korupcijos prevencijos priemones, kuriomis galima pasinaudoti Klaipėdos rajone susidūrus su korupcija, pasiskirstymas procentais

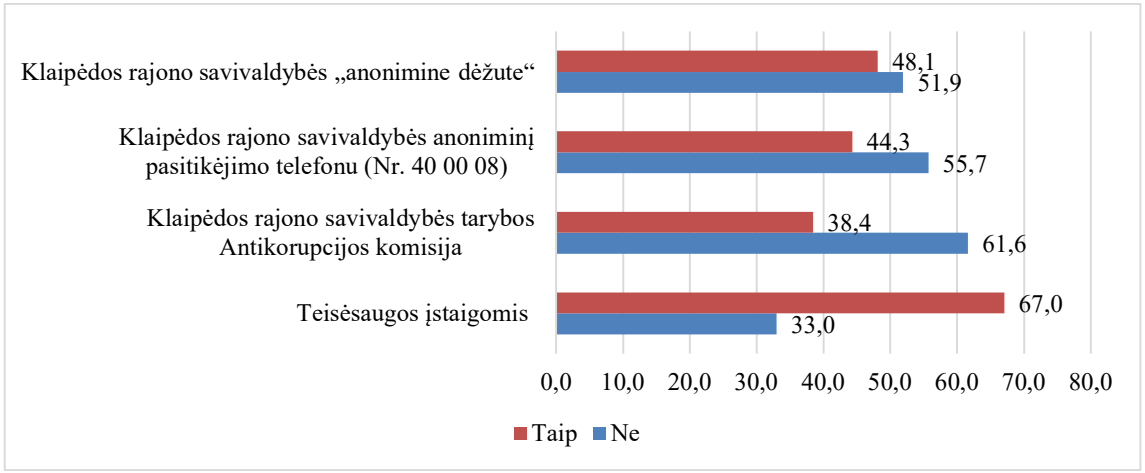
Būtina pastebėti, kad visi atsakymo variantai sulaukė beveik vienodo tyrimo dalyvių pritarimo: respondentai apie jas žino ar apytiksliai žino nuo 39,5 proc. (Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminė dėžutė) iki 64,9 proc. (specialias įstaigas, į kurias galima kreiptis susidūrus su korupcijos atveju). Dažniausiai respondentai nežinantys sakė vertindami Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminį pasitikėjimo telefoną (60,5 proc.) bei anoniminę dėžutę (54,1 proc.).

13 paveiksle pateiktas respondentams žinomų (+ apytiksliai žinomų) korupcijos prevencijos priemonių pasiskirstymo palyginimas 2020 m. ir 2022 m. Atsakymų dinamika rodo, kad trys rajone taikomos korupcijos prevencijos priemonės tyrimo dalyviams yra labiau žinomos (+7,1 proc. - +11,4 proc.) nei 2020 m., tuo tarpu anoniminio pasitikėjimo telefono žinomumas mažėja nereikšmingai (-1,1 proc.).

13 pav. Respondentų atsakymų į klausimą apie jiems žinomas korupcijos prevencijos priemones pasiskirstymo palyginimas 2020 m. ir 2022 m. (proc.)

Tyrimo dalyvių įvardintos priemonės, kuriomis jie pasinaudotų, susidūrę su korupcija pateiktos 14 pav.

14 pav. Respondentų atsakymų į klausimą, kokiomis korupcijos prevencijos priemonėmis pasinaudotumėte, susidūrę su korupcija, pasiskirstymas procentais

Daugiausia respondentai naudotųsi teisėsaugos įstaigų pagalba (67 proc.) bei anonimine dėžute (48,1 proc.). Daugiausia respondentų „Ne“ atsakymą pasirinko vertindami pranešimą

Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos antikorupcijos komisijai (61,6 proc.). Atsakymų pasiskirstymas leidžia daryti prielaidą, kad apytiksliai trečdalis gyventojų korupcijos atveju užimtų pasyvią poziciją ir nesiimtų aktyvių veiksmų.

2020 m. ir 2022 m. tyrimų duomenų palyginimas (19 lentelė) rodo, kad visumoje gyventojų aktyvumas kyla ir daugiau žmonių pasinaudotų esamomis korupcijos prevencijos priemonėmis. Didžiausias teigiamas pokytis yra teisėsaugos institucijomis (+19,3 proc.); nedidelis mažėjimas yra renkantis pasitikėjimo telefoną (-0,5 proc.). Galima prognozuoti, kad pasitikėjimo telefono populiarumas ateityje dar labiau mažės.

19 lentelė. Nurodykite, kokiomis korupcijos prevencijos priemonėmis pasinaudotumėte, susidūrę su korupcija (atsakė taip)

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos priemonės	2020	2022
1.	Teisėsaugos įstaigomis	47,7	67,0
2.	Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija	28,4	38,4
3.	Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminį pasitikėjimo telefonu (Nr. 40 00 08)	44,8	44,3
4.	Klaipėdos rajono savivaldybės „anonimine dėžute“	44,0	48,1

Lyginant kaip pasiskirsto atsakymai pagal amžių statistiškai reikšmingų skirtumų nenustatyta (20 lentelė). Tačiau jauniausios amžiaus grupės respondentai dažniau nurodydavo, kad pasinaudotų dauguma korupcijos prevencijos priemonių. Tuo tarpu kitų amžiaus grupių respondentai buvo labiau atsargūs / pasyvūs ir rečiau nurodydavo, kad naudotųsi įvairiomis korupcijos prevencijos priemonėmis.

20 lentelė. Respondentų atsakymų taip į klausimą, kokiomis korupcijos prevencijos priemonėmis pasinaudotumėte, pagal amžiaus grupes

Atsakymų variantai	**Amžiaus grupės**				
	18-29 m.	**30-40 m.**	**41-51m.**	**52-62 m.**	**63 m. ir vyresni**
Teisėsaugos įstaigomis	82,8%	72,2%	63,2%	61,8%	59,3%
Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija	51,7%	41,7%	28,9%	43,6%	22,2%
Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminį pasitikėjimo telefoną (Nr. 40 00 08)	41,4%	44,4%	39,5%	52,7%	37,0%
Klaipėdos rajono savivaldybės „anonimine dėžute“	55,2%	36,1%	52,6%	47,3%	51,9%

IŠVADOS

1. Ištyrus Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų požiūrį į korupciją galima teigti, kad visumoje vyrauja neigiamas respondentų požiūris į korupciją: 77,3 proc. apklaustųjų sutinka, kad korupcija pažeidžia žmogaus teises, iškreipia socialinį teisingumą ir žaloja visuomenės moralę; 73 proc. tyrime dalyvavusių sutinka, kad korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas ir mažina ekonomikos augimą. Tačiau 16,8 proc. tyrimo dalyvių pateisina korupciją ir mano, kad žmogui sunku rasti kitą problemos sprendimo būdą. 2020 m. ir 2022 m. duomenų palyginimas rodo, kad tyrimo dalyviai kiek tolerantiškiau žiūri į korupcijos reiškinį, pvz., 13,2 proc. mažiau tyrimo dalyvių mano, kad korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas ir mažina ekonomikos augimą ir 3,9 proc. daugiau respondentų mano, kad korupcija yra pateisinama, nes žmogui sunku surasti kitus problemų sprendimo būdus. Vertindami korupcijos paplitimą Klaipėdos rajone beveik pusė (46,5 proc.) apklaustųjų mano, kad šis neigiamas reiškinys rajone paplitęs tiek pat, kiek ir visoje Lietuvoje. Tik 15,7 proc. – korupcija Klaipėdos rajone yra labiau paplitusi nei Lietuvoje. 2020 m. ir 2022 m. nuomonių pokyčio palyginimas rodo, kad daugiau respondentų mano, kad Klaipėdos rajone korupcija „beveik nepaplitusi“ – +2,1 proc. ir „mažai paplitusi“ – +9 proc.. Taigi galima konstatuoti, kad nors Klaipėdos rajono gyventojai kiek atlaidžiau žiūri į korupcijos žalą, tačiau visumoje mano, kad korupcija jų gyvenamojoje teritorijoje nėra labai paplitusi.

2. Analizuojant kaip dažnai tenka susidurti su įvairiomis korupcinės veiklos formomis gyvenant ir dirbant Klaipėdos rajone 2022 m. tyrimo dalyviai nurodė, kad su įvairiomis korupcijos apraiškomis susiduria retai. Kiek dažniau nei retai respondentai susiduria su piktnaudžiavimu tarnybine padėtimi ir įgaliojimu viršijimu (vidurkis – 2,56 iš 5), kyšininkavimu ir papirkimu (vidurkis – 2,35). Lyginant 2020 m. ir 2022 m. rezultatus galima pastebėti, kad šešias veikas tyrimo dalyviai pastebėjo rečiau, o tris – truputį daugiau. Didžiausias pokytis– rečiau pastebimas savo artimųjų protegavimas (-0,43). Kitų veikų rodiklių dinamika nėra labai reikšminga (nuo -0,14 iki +0,07). Vertindami korupcijos paplitimo Klaipėdos rajone priežastis dažniausiai respondentai įvardino per didelį biurokratizmą (49,7 proc.), visuomenės aktyvumo stoką (47,6 proc.) bei visuomenės įpročius (47 proc.). 2020 m. tyrimas įvardintos tos pačios trys pagrindinės prielaidos korupcijai rajone plisti, tačiau pritarimas šioms prielaidoms 2022 m. sumažėjo 10 proc.. Tyrimo dalyviai įvardino, kad korupcijos paplitimui Klaipėdos rajone labiau įtaką daro politikai (65,4 proc.) bei verslininkai (50,3 proc.). Respondentų nuomone, korupcija yra paplitusi: medicinos įstaigose (*„Taip“* – 67 proc.), verslo įmonėse (*„Taip“* – 42,2 proc.), savivaldybės administracijoje ir jos padaliniuose (*„Taip“* – 37,9 proc.). Respondentų požiūriu mažiausiai korupcija yra paplitusi Sodroje (*„Ne“* – 53,0 proc.), švietimo įstaigose (*„Ne“* – 52,9 proc.), aplinkos apsaugoje (*„Ne“* – 43,8 proc.), spaudoje (*„Ne“* – 43,7 proc.). Analizuojant Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupcijos paplitimą dinamiką galima konstatuoti, kad 2022 m. tyrimo dalyviai labiau pritarė, kad korupcija yra labiau paplitusi 6 įstaigose, o 5 įstaigose – mažiau paplitusi. Reikšmingai dažniau respondentai įvardindavo, kad korupcija yra paplitusi mokesčių inspekcijoje (+17,5 proc.), policijoje (+11,9 proc.), verslo įmonėse (+8,6 proc.). Didžiausias sumažėjimas vertinant korupcijos paplitimą Klaipėdos rajone yra aplinkos apsaugoje (-13,30), spaudoje (-10,6), žemėtvarkoje (-8,2 proc.).

3. Ištirtos Savivaldybėje labiausiai korupcijos paveiktos sritys ir šių sričių pokyčiai, lyginant gautus duomenis su 2020 metų atlikto tyrimo rezultatais. Tyrime dalyvavę respondentai dažniausiai nurodė davę kyšius medicinos darbuotojams (29,7 proc.), verslininkui (8,6 proc.), valstybės tarnautojui (6,5 proc.), pareigūnui (6,5 proc.). Analizuojant 2020-2022 m. dinamiką galima konstatuoti nežymų sumažėjimą trijuose punktuose ir nežymų padidėjimą dvejuose punktuose. Net populiariausiame įvardinamame variante – „kyšio davime medikui“ – yra 3,1 proc. sumažėjimas; taip pat rečiau nei 2020 m. kaip kyšio gavėjai įvardinami politikai (-4,2) bei valstybės tarnautojai (-4,7 proc.). Išskirtinumas, kad 5,2 proc. dažniau įvardinami verslininkai, kaip kyšio davimo subjektai. Beveik ketvirtadalis (23,8 proc.) davusiųjų kyšį įvardino medicinos įstaigas, 5,4 proc. – įvardino priešmokyklinio-ikimokyklinio ugdymo įstaigas; tik keli tyrimo dalyviai nurodė davę kyšius

mokyklose (3,2 proc.), žemėtvarkos skyriuje (2,2 proc.) ir kt. 2020 ir 2022 m. dinamika rodo teigiamus pokyčius: visos įstaigos įvardintos nuo 0,1 proc. iki 6,4 proc. rečiau. Didžiausi teigiami pokyčiai įvardinti medicinos įstaigose bei Klaipėdos rajono savivaldybės administracijoje. Nurodydami kyšio formą dažniausiai respondentai įvardino pinigus (28,6 proc.), maisto produktus (8,6 proc.), atsilyginimą paslaugomis (8,1 proc.). Analizuojant kyšių davimo ir jo formų 2020-2022 m. dinamiką galima konstatuoti teigiamus pokyčius. Beveik visų kyšių formų davimas sumažėjo pakankamai esmingai, pvz., maisto produktais duodamų kyšių sumažėjo per pusę (nuo 17,2 proc. iki 8,6 proc.), paslaugų kaip atlygio siūlymas sumažėjo beveik per pusę (nuo 14,7 proc. iki 8,1 proc.). Aiškindami aplinkybes, dažniausiai respondentai nurodė, kad buvo girdėję iš kitų asmenų apie būtinybę duoti kyšį (18,9 proc.). Kita dalis tyrimo dalyvių nusprendė patys (15,1 proc.). Tačiau atsakymo variantai „*man buvo užsiminta*“ (4,3 proc.) bei „*buvo tiesiogiai paprašyta*“ (2,7 proc.) leidžia manyti, kad kyšininkavimas ir papirkinėjimas nėra vien ydingų visuomenės tradicijų pasekmė. Analizuojant kyšių davimo aplinkybių 2020-2022 m. dinamiką galima konstatuoti dalinai teigiamus pokyčius: viešojo sektoriaus paslaugų gavėjai komunikacijoje su įvairių įstaigų specialistai rečiau girdi / identifikuoja / interpretuoja užuominas duoti kyšį (-12,12 proc.). Taip pat pozityvus pokytis ir retesnis pačių asmenų apsisprendimas duoti kyšį (-5,6 proc.). Beveik pusė 2022 m. tyrime dalyvavusių asmenų (48,6 proc.) nėra apsisprendę duoti ar neduoti kyšį sprendžiant problemas, daugiau nei trečdalis (36,8 proc.) – neduotų kyšio, tik septintadalis (14,6 proc.) – kyšį duotų. Tyrimo duomenų dinamika 2020-2022 m. rodo, teigiamus pokyčius: 1,8 proc. mažiau respondentų nurodo ketinantys duoti kyšį ateityje problemai spręsti ir net 4,9 proc. daugiau tyrimo dalyvių teigė neduosiantys kyšių ateityje.

4. Tyrimo respondentai kaip veiksmingiausius kovos su korupcija būdus įvardino bausmės neišvengiamumą korupcinę veiklą įvykdžiusiems asmenims („*Taip*“ – 63,8 proc.), griežtesnę viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atranką ir kontroliavimą („*Taip"* – 51,9 proc.) bei korupcijų atvejų viešinimą („*Taip*“ – 50,8 proc.). Mažiausiai veiksmingomis tyrimo dalyviai laiko elektronines valdžios priemones („*Ne*“ – 24,3 proc.) bei griežtesnį teisinį reglamentavimą („*Ne*“ – 13,5 proc.). 2020 m. ir 2022 m. tyrimų duomenų palyginimas rodo, kad respondentai labiau pritarė dviejų priemonių veiksmingumui: griežtesnei viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atrankai ir kontroliavimui (+11,4 proc.); griežtesniam tam tikrų veiklos sričių teisiniam reglamentavimui (+3,8 proc.). Tačiau kitų priemonių atžvilgiu išreiškė mažesnį pritarimą: elektroninės valdžios priemonių efektyvumo vertinimui pritarė 12,2 proc. mažiau respondentų; korupcijos atvejo viešinimui – -3 proc.; bausmės neišvengiamumas – -3 proc.. Daugiausia respondentų pasinaudojo: veikiančia centralizuota priėmimo į Klaipėdos rajono darželius prieiga savivaldybės internetiniame tinklalapyje (10,8 proc.); savivaldybės administracijos skelbiama informacija apie galimybes užsisakyti viešąsias paslaugas elektroninėmis priemonėmis, naudotis e-demokratijos galimybėmis ir išreikšti nuomonę ir poziciją (9,7 proc.); viešai skelbiama informacija apie nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas (9,2 proc.); įvarius kovai su korupcija skirtus renginius / konkursus / mokymus (8,6 proc.) bei skelbimus, pranešimus, skatinančius gyventojus pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus bei informuojant apie galimus pranešimo būdus (8,6 proc.). Rečiausiai pastebima viešai skelbiama informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupes atstovaujančiais asmenimis (1,6 proc.) bei skelbiama informacija apie savivaldybes įmones ir įstaigas, turtą ir kt. (2,7 proc.). Analizuojant dinamiką galima konstatuoti, kad dažniau respondentai pastebi kovai su korupcija skirtus mokymus (+4,3 proc.) bei skelbimus pranešančius ir skatinančius pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus ir galimus pranešimo būdus (5,2 proc.). Tyrime dalyvavusieji asmenys nurodė, kad žino tam korupcijos prevencijos priemones, kuriomis galima pasinaudoti Klaipėdos rajone susidūrus su korupcija. Daugiausia respondentų (64,9 proc.) žino specialias įstaigas, į kurias galima kreiptis susidūrus su korupcijos atveju. Korupcijos prevencijos priemonių žinomumo dinamika rodo, kad trys rajone taikomos korupcijos prevencijos priemonės tyrimo dalyviams yra labiau žinomos (+7,1 proc. - +11,4 proc.) nei 2020 m., tuo tarpu anoniminio pasitikėjimo telefono žinomumas mažėja nereikšmingai (-1,1 proc.). Daugiausia respondentai naudotųsi teisėsaugos įstaigų pagalba (67 proc.) bei anonimine dėžute (48,1 proc.). Daugiausia respondentų „Ne“ atsakymą pasirinko vertindami

pranešimą Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos antikorupcijos komisijai (61,6 proc.). 2020 m. ir 2022 m. tyrimų duomenų palyginimas rodo, kad visumoje gyventojų aktyvumas kyla ir daugiau žmonių pasinaudotų esamomis korupcijos prevencijos priemonėmis. Didžiausias teigiamas pokytis yra teisėsaugos institucijomis (+19,3 proc.); nedidelis mažėjimas yra renkantis pasitikėjimo telefoną (-0,5 proc.).

LITERATŪRA

1. Bitinas, B., Rupšienė, L. and Žydžiūnaitė, V. (2008). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Kronta, Vilnius.
2. Bryman, A. (2016). *Social Research Methods.* Oxford University Press, Oxford
3. Kardelis, K. (2009). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Judex, Kaunas.
4. May, T. (2011). *Social research: Issues, Methods and process.* Open University Press, Berkshire.
5. Pallant, J. (2016). *SPSS Survival Manual.* Allen & Unwin, Sydney.
6. Pakalniškienė V. 2012. Tyrimo ir įvertinimo priemonių patikimumo ir validumo nustatymas. Vilnius: VU leidykla.
7. Valackienė, A., Mikėnė, S. (2008). *Sociologinis tyrimas. Metodologija ir atlikimo metodika*. Technologija, Kaunas.

KLAIPĖDOS RAJONO GYVENTOJŲ POŽIŪRIO Į KORUPCIJĄ BEI KORUPCINĘ PATIRTĮ TYRIMO KLAUSIMYNAS

Gerbiamas apklausos dalyvi,

Maloniai prašome dalyvauti Klaipėdos rajono gyventojų požiūrio į korupciją, kovos su korupcija būdus bei priemones tyrime.
Atliekamo tyrimo tikslas – ištirti Klaipėdos rajono gyventojų požiūrį į korupciją, veiksmingus kovos su korupcija būdus bei priemones; atskleisti Klaipėdos rajono gyventojų korupcinę patirtį. Tyrimą atlieka Klaipėdos valstybinės kolegijos tyrėjų grupė pagal Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos užsakymą. Užtikriname, kad klausimynas sudarytas anonimiškumo principu, todėl pateikti asmeninio pobūdžio informacijos nereikia. Visi duomenys bus pateikti tik statistiškai apibendrinti, palyginti ir moksliškai interpretuoti.
Jūsų nuomonė yra labai svarbi. *Žymėkite Jums tinkamą atsakymo variantą varnele **V** arba užbraukite kryželiu **X**.*

1. Jūs gyvenate:
- o Klaipėdos mieste;
- o Klaipėdos rajone;
- o Kita.

2. Sutikite (nesutikite) su teiginiais, apibūdinančiais korupcijos reiškinį:

Eil. Nr.	Teiginys	Sutinku	Iš dalies sutinku	Nesutinku
1.	Korupcinio pobūdžio veiklos yra nusikaltimai, už kuriuos visada reikia bausti realiomis bausmėmis			
2.	Korupcija pažeidžia žmogaus teises, iškreipia socialinį teisingumą, žaloja visuomenės moralę			
3.	Korupcija iškreipia sąžiningą konkurenciją, verslo sąlygas, mažina ekonomikos augimą			
4.	Korupcija kelia grėsmę demokratijai ir teisinei valstybei, valstybės valdymui, valstybės ar savivaldybių įstaigų stabilumui			
5.	Korupcija yra pateisinama, nes žmogui sunku rasti kitus problemų sprendimo būdus			
6.	Kita			

3. Jūsų nuomone, Klaipėdos rajone korupcija (įvairios korupcinio pobūdžio veiklos) yra:
- o Labai paplitusi (labiau nei Lietuvos vidurkis (25 proc.));
- o Paplitusi (tiek pat kiek ir Lietuvos vidurkis);
- o Mažai paplitusi (mažiau nei Lietuvos vidurkis);
- o Beveik nepaplitusi (beveik nėra).

4. Kaip dažnai Jums teko susidurti su šiomis korupcinės veiklos formomis gyvenant ir / ar dirbant Klaipėdos rajone 2021 ir 2022 metais:

Eil. Nr.	Korupcinės veiklos formos	Labai dažnai	Dažnai	Kartais	Retai	Niekada
1.	Kyšininkavimas ir papirkimas					
2.	Prekyba poveikiu					
3.	Piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas					
4.	Dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas					
5.	Turto pasisavinimas ar iššvaistymas					
6.	Tarnybos (komercinės) paslapties atskleidimas					
7.	Neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas					
8.	Nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas					
9.	Savo artimųjų protegavimas					
10.	Kita ...					

5. Jūsų nuomone, ar išvardinti veiksniai yra korupcijos paplitimo Klaipėdos rajone priežastys?

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Taip	Iš dalies taip	Ne
1.	Visuomenės įpročiai spręsti problemas pasinaudojant korupcija			
2.	Visuomenės aktyvumo stoka pranešant apie korupcinio pobūdžio veiklas			
3.	Maži pareigūnų ir valstybės tarnautojų atlyginimai			
4.	Per didelis biurokratizmas			
5.	Teisinės bazės sudėtingumas ir nuolatinis keitimasis			
6.	Per didelės pareigūnų ir valstybės tarnautojų galios			
7.	Kita (įrašykite)			

6. Kas, Jūsų nuomone, įtakoja korupcijos paplitimą Klaipėdos rajone?

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Įtakoja	Iš dalies įtakoja	Neįtakoja
1.	Gyventojai			
5.	Politikai			
4.	Teisėsaugos institucijos			
2.	Valstybės tarnautojai			
3.	Verslininkai			
6.	Viešųjų įstaigų darbuotojai			
7.	Kita (įrašykite)			

7. Jūsų nuomone, kuriose Klaipėdos rajono institucijose korupcija yra paplitusi (vertinkite 2021-2022 m. patirtį)?

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Taip	Iš dalies taip	Ne
12.	Aplinkos apsaugoje			
13.	Medicinos įstaigose			
14.	Mokesčių inspekcijoje			
15.	Policijoje			
16.	Savivaldybės administracijoje ir jos padaliniuose			
17.	Sodroje			
18.	Spaudoje			
19.	Švietimo įstaigose			
20.	Teisme			
21.	Verslo įmonėse			
22.	Žemėtvarkoje			
23.	Kita ...			

8. Ar per paskutinius dvejus metus (2021 ir 2022) teko duoti kyšį Klaipėdos rajone:

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Taip	Ne
6.	Medicinos darbuotojui		
7.	Pareigūnui		
8.	Politikui		
9.	Valstybės tarnautojui		
10.	Verslininkui		
11.	Kita (įrašykite).....		

9. Jeigu per paskutinius dvejus metus davėte kyšį Klaipėdos rajone, kokia buvo duoto kyšio forma?

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Taip	Ne
6.	Pinigais (nurodykite sumą)		
7.	Maisto produktais		
8.	Daiktais		
9.	Paslaugomis		
10.	Buvo atsilyginta kitaip (nurodykite .....)		

10. Kokiomis aplinkybėmis priėmėte sprendimą duoti kyšį (galima žymėti kelis variantus)

- o Nusprendžiau pats;
- o Man buvo užsiminta;
- o Girdėjau iš kitų, kad reikia duoti;
- o Buvo tiesiogiai paprašyta;
- o Kitos aplinkybės (įrašykite).....
- o Kyšio nedaviau.

11. Ar ateityje duotumėte kyšį problemai išspręsti?

- o Taip;
- o Nežinau;
- o Ne.

12. Ar 2021 ir/ar 2022 metais esate davęs kyšį šių Klaipėdos rajono savivaldybės padalinių, įstaigų ar institucijų darbuotojams?

Eil. Nr.	Atsakymo variantas	Taip	Ne
1.	Atliekų tvarkymo		
2.	Klaipėdos rajono apylinkės teismas		
3.	Klaipėdos rajono policijos komisariatas		
4.	Klaipėdos rajono savivaldybės administracija		
5.	Klaipėdos rajono žemėtvarkos skyrius		
6.	Klaipėdos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyrius, statybos valstybinės priežiūros Gargždų poskyris		
7.	Lopšelis-darželis		
8.	Medicinos įstaiga		
9.	Mokykla		
10.	Kita (įrašykite)		

13. Nurodykite, kokie kovos su korupcija būdai, Jūsų nuomone, yra veiksmingi:

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos priemonės	Veiksmingi	Dalinai veiksmingi	Neveiksmingi
1.	Griežtesnis tam tikrų veiklos sričių teisinis reglamentavimas			
2.	Griežtesnė viešajame sektoriuje dirbančių asmenų atranka ir kontroliavimas			
3.	Korupcijos atvejų viešinimas spaudoje, TV ir kitomis priemonėmis			
4.	Bausmės neišvengiamumas korupcinę veiklą vykdžiusiems asmenims			
5.	Visuomenės antikorupcinis švietimas ir informavimas			
6.	Elektroninės valdžios priemonės			
	Kita			

14. Nurodykite, kokias Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos įgyvendinamas korupcijos prevencijos iniciatyvas esate pastebėję / dalyvavę:

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos iniciatyvos	Nepastebėjau / nepasinaudojau	Pastebėjau	Pasinaudojau
1.	Viešai skelbiama informacija apie politikų ir tarnautojų susitikimus su interesų grupes atstovaujančiais asmenimis			
2.	Viešai skelbiama informacija apie nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas			
3.	Didinamas sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas (informacija internetinėje svetainėje, el. registracija ir pan.)			
4.	Savivaldybės internetiniame tinklalapyje skelbiama informacija apie savivaldybės įmones ir įstaigas, turtą ir kt.			
5.	Savivaldybės administracijos skelbiama informacija apie galimybes užsisakyti viešąsias paslaugas elektroninėmis priemonėmis, naudotis e-demokratijos galimybėmis ir išreikšti nuomonę ir poziciją			
6.	Veikianti centralizuota priėmimo į Klaipėdos rajono darželius prieigą savivaldybės internetiniame tinklalapyje			

7.	Įvairūs kovai su korupcija skirti renginiai / konkursai / veiklos / mokymai			
8.	Skelbiami pranešimai, skatinantys gyventojus pranešti apie korupcinio pobūdžio pažeidimus bei informuojant apie galimus pranešimo būdus			

15. Nurodykite, kokias žinote korupcijos prevencijos priemones, kuriomis galima (galite) pasinaudoti Klaipėdos rajone susidūrus su korupcija:

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos priemonės	Žinau tiksliai	Žinau apytiksliai	Nežinau
1.	Įstaigas, į kurias galima kreiptis norint pranešti apie korupcijos atvejį			
2.	Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija			
3.	Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminį pasitikėjimo telefoną (Nr. 40 00 08)			
4.	Klaipėdos rajono savivaldybės „anoniminę dėžutę“			
	Kita			

16. Nurodykite, kokiomis korupcijos prevencijos priemonėmis pasinaudotumėte, susidūrę su korupcija :

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos priemonės	Taip	Ne
1.	Teisėsaugos įstaigomis		
2.	Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos Antikorupcijos komisija		
3.	Klaipėdos rajono savivaldybės anoniminį pasitikėjimo telefonu (Nr. 40 00 08)		
4.	Klaipėdos rajono savivaldybės „anonimine dėžute“		
	Kita		

17. Jūsų lytis:
- o Moteris;
- o Vyras.

18. Jūsų amžius:
- o 18-29 m.;
- o 30-40 m.;
- o 41-51 m.;
- o 52-62 m.;
- o 63 ir daugiau.
- o

19. Jūsų socialinė padėtis (galima žymėti kelis atsakymo variantus):
- o Mokausi/studijuoju;
- o Dirbu privačiame sektoriuje;
- o Dirbu viešajame sektoriuje;
- o Nedirbu;
- o Esu motinystės/tėvystės atostogose;
- o Esu pensijoje;
- o Kita .....

Dėkojame už Jūsų laiką.